

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
(केंद्रीय विश्वविद्यालय)

बी-04, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र कटवारिया सराय, नई दिल्ली-110016

सत्यापन प्रमाणपत्र

(फलितर्थातिषट्)

१. प्रमाणित किया जाता है कि शास्त्री में संचालित कक्षा के अनुसार सी.ओ., पी.ओ., पी.एस.ओ. एवं एल.ओ. का कार्य पूर्ण है।
२. प्रमाणित किया जाता है कि आचार्य में संचालित कक्षा के अनुसार सी.ओ., पी.ओ., पी.एस.ओ. एवं एल.ओ. का कार्य पूर्ण है।
३. प्रमाणित किया जाता है कि विशिष्टाचार्य में संचालित कक्षा के अनुसार सी.ओ., पी.ओ., पी.एस.ओ. एवं एल.ओ. का कार्य पूर्ण है।

[Handwritten Signature]
55/09/2024
विभागाध्यक्ष हस्ताक्षर

नाम: *[Handwritten Name]*

दिनांक: *[Handwritten Date]*

[Handwritten Signature]
24/09/24

सत्यापित
VERIFIED

[Handwritten Signature]

कुलसचिव / Registrar

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-4, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

॥कार्यक्रम परिणामः (PO) शास्त्री फलित ज्योतिषः॥

फलितज्योतिष-विषयाध्ययनस्यानन्तरं छात्राः –

- PO - 1. समीक्षात्मक अध्ययनम् – फलितज्योतिषस्य विहितग्रन्थानामध्ययनं कर्तुं समर्थः भविष्यति तथा च फलितज्योतिषस्य महत्त्वमवगत्य फलितस्य सिद्धान्तानां प्रयोगं कर्तुं समर्थः भविष्यति।
- PO - 2. आलोचनात्मक चिन्तनम् – ज्योतिषस्य विविधपरिमाणानां विषये चिन्तयिष्यति। प्रत्यक्षपरोक्ष परिमाणानां वास्तविकपरिमाणानां विषये अवगतः भवितुमर्हति। ज्ञानस्य संश्लेषणं, तर्ककौशलस्याभ्यासः, नूतनविषयाणां गहनाध्ययनं च एकाग्रता भविष्यति।
- PO - 3. सम्प्रेषण कौशलम् – फलतः सः ज्योतिषशास्त्रस्य विविध विषयेषु सम्बद्धं सामग्रीं संकलितुं समर्थः भविष्यति। लिखितरूपेण वाचिकरूपेण च संवादकर्तुं समर्थः भविष्यति।
- PO - 4. वैश्विकरूपेण भूमिकायाः निर्वहनम् – सर्वं जगत् कालनिहितमस्ति। अतः अस्मिन् कालखण्डे सर्वविधाः शुभाशुभकार्याणि निहिताः सन्ति। कालः जीवेषु जागरूकतां जनयति। यस्य कारणेन ज्योतिषशास्त्रे जनानां विश्वासः विकसितः भविष्यति।
- PO - 5. फलितज्योतिषग्रन्थानां समीक्षणम् – फलतः ज्योतिषशास्त्रे मानकग्रन्थानामध्ययनेन समीक्षात्मके तथ्यनिर्णये च सफलः भविष्यति। अस्य अध्ययनस्य फलस्वरूपं ज्योतिषसम्बद्धानां ग्रन्थानां समीक्षां कर्तुं समर्थः भविष्यति।
- PO - 6. फलितज्योतिषस्य सैद्धान्तिकः प्रायोगिकज्ञानञ्च – फलतः तस्य ज्योतिषशास्त्रस्य सैद्धान्तिकतत्त्वानां परिचये सः सफलः भविष्यति।

॥कार्यक्रम विशिष्ट परिणामः (PSO) शास्त्री फलित ज्योतिषः॥

त्रिवर्षीय पाठ्यक्रमस्य समाप्तेः अनन्तरं छात्राः –

- PSO - 1. कुण्डलीनिर्माणज्ञानं प्राप्य फलितः ज्योतिषस्य व्यावहारिकं ज्ञानं दातुं शक्यते।
- PSO - 2. समाजे कालस्य प्रभावं शुभकालरूपेण व्याख्यातुं समर्थः भविष्यति।
- PSO - 3. पवनज्योतिषस्य महत्वं व्यक्तिगतकुण्डलीप्रश्नस्य च पद्धतयः अवगन्तुं समर्थः भविष्यति।
- PSO - 4. कालस्य ग्रहमन्त्रादिफलस्य विषये आध्यात्मिकं व्यावहारिकं च ज्ञानं दातुं समर्थः भविष्यति।
- PSO - 5. प्रश्नशास्त्रस्य विभिन्न पद्धतीनां विश्लेषणात्मकरूपेण अध्ययनं कर्तुं समर्थः भविष्यति।
- PSO - 6. भावराशिचक्राणां ग्रहाणां च विविधस्थानानां व्यक्तित्वस्य उपरि प्रभावस्य विश्लेषणं कर्तुं समर्थः भविष्यति।
- PSO - 7. शास्त्रीय वैज्ञानिकपद्धत्याः गृहनिर्माण भूमिपरीक्षादि सम्बद्धानां विविधविषयाणां विश्लेषणं कर्तुं समर्थः भविष्यति।
- PSO - 8. विवाहकालस्य ग्रहयोगप्रभावस्य च समीक्षात्मकं वर्णनं कर्तुं समर्थः भविष्यति।
- PSO - 9. प्रश्नज्योतिषशास्त्रस्य विभिन्नान् उपखण्डान् अवगत्य प्रयोगात्मकरूपेण समीक्षात्मकरूपेण च वर्णनं कर्तुं समर्थः भविष्यति।
- PSO - 10. वास्तु सिद्धान्तान् अवगत्य वास्तुसम्बद्धविशिष्टविषयेषु गभीरं चिन्तनं कर्तुं शक्यात्।
- PSO - 11. जैमिनीयज्योतिषशास्त्रस्य अवगमनेन व्यक्तिः विशिष्टविषयेषु गभीरं चिन्तनं कर्तुं शक्यात्।
- PSO - 12. बृहज्जातकस्य माध्यमेन व्यक्तित्वस्य जीवनस्य प्रभावेषु लक्षणेषु च आचार्यवराहमिहिरस्य कार्यस्य अवगमनं कर्तुं शक्यते।
- PSO - 13. वास्तुशास्त्रविशिष्टविधिं वर्णयितुं शक्यात्।
- PSO - 14. बृहज्जातकग्रन्थे ग्रहयोगद्वारा विविधविशिष्टयोगानां प्रयोगात्मकं विश्लेषणं कर्तुं समर्थः भविष्यति।

- PSO (DSE)-1. कुण्डलीनिर्माणज्ञानं प्राप्य फलतः ज्योतिषस्य व्यावहारिकं ज्ञानं दातुं शक्यात्।
- PSO (DSE)-2. लघुजातकग्रन्थे ग्रहयोगेन विविधविशिष्टयोगानां प्रयोगात्मकविश्लेषणं कर्तुं समर्थः भविष्यति।
- PSO (DSE)-3. विवाहकालस्य ग्रहयोगस्य च प्रभावस्य समीक्षात्मकं वर्णनं कर्तुं समर्थः भविष्यति।
- PSO (DSE)-4. भावराशिचक्राणां ग्रहाणां च विभिन्नस्थानानां व्यक्तित्वस्य उपरि प्रभावस्य विश्लेषणं कर्तुं समर्थः भविष्यति।

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः
(केन्द्रीयविश्वविद्यालयः)

बी-4 कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम् नवदेहली - 110016

पाठ्यक्रमपरिणामाः (Course Outcome)

संकाय - वेदवेदांगपीठम्

विभागः - ज्योतिष

विषय- फलितज्योतिष

कक्षा - शास्त्री

पाठ्यक्रमः	पाठ्यक्रमपरिणामाः (Course Outcome)
CC- 01 जन्मपत्रदीपकः	<ul style="list-style-type: none">• तिथि-वार-नक्षत्र योग-करण-इष्टकाल-भयात- भभोग-सूर्योदयसाधन-चालनग्रहस्पष्टीकरणं विज्ञाय तेषामनुप्रयोगो समर्थो भविष्यति।• कुण्डलीनिर्माणार्थं ग्रहस्पष्टीकरण-भयात-भभोगसाधन-चन्द्रस्पष्टीकरण-अयनांशसाधन-पलभाज्ञान-चरखण्डसाधन विषये सक्षमो भविष्यति।<ul style="list-style-type: none">• लंकोदयमानानि-स्वोदयमानानि-लग्नसाधन-• नतसाधन कथमावश्यकमस्योपयोगः कुत्र भविष्यति इत्यस्मिन्नविषये ज्ञास्यति।• ग्रहाणां दशा-अन्तर्दशासाधने विंशोत्तरीदशाया महत्वपूर्णभूमिका वर्तते। छात्राणां कृते दशायाः महत्वविषये ज्ञानबोधो भविष्यति।
CC- 02 मुहूर्तचिन्तामणिः (शुभाशुभनक्षत्र प्रकरणे)	<ul style="list-style-type: none">• मुहूर्तचिन्तामणिग्रन्थस्य ग्रन्थकारस्य च विषये परिचयमवाप्य तेषां विशेषतां वक्तुं शक्यति।• तिथि-वार-नक्षत्र-योगादिभिः निर्मितानां विभिन्नशुभाशुभयोगानां विषये परिज्ञाय व्यावहारिकजीवने तेषामनुप्रयोगे दक्षो भविष्यति।• आनन्दादियोगान् सम्बुद्ध्य तान्नेखांकितं कृत्वा वर्णने अनुप्रयोगे च निपुणो भविष्यति।• वारप्रवृत्त्यादिविषयान् विज्ञाय तेषामनुप्रयोगे दक्षो भविष्यति।

	<ul style="list-style-type: none"> • नक्षत्राधिप-नक्षत्रसंज्ञा-ध्रुवादिगणानां च स्वरूपादिकमवगत्य तेषां विशेषतां कथयितुं समर्थो भविष्यति। • नक्षत्राधारितानां विभिन्नमुहूर्तानां ज्ञानमवाप्य तेषां व्यावहारिकजीवने प्रयोगे कुशलो भविष्यति। • आभूषणनिर्माणादि विभिन्नानां मुहूर्तानां ज्ञानेन तेषां व्यावहारिकजीवने प्रयोगं कर्तुं शक्यति। • नक्षत्राणां स्वरूपं तारकादिस्थितिञ्च ज्ञात्वा आकाशनिरीक्षणार्थं समुत्सुकाः ग्रहनक्षत्रादिवेधे च निपुणा भविष्यन्ति। • जलाशयारामसुरप्रतिष्ठामुहूर्तान् विज्ञाय तेषामनुप्रयोगे निपुणो भविष्यति।
<p>CC-3 ताजिकनीलक ण्ठी</p>	<ul style="list-style-type: none"> • मेषादिद्वादशराशीनां स्वरूपज्ञाने, परस्पर मित्रामित्रविषये बोधो भविष्यति। • वर्षकुण्डलीनिर्माणे लग्नसाधने, दशमलग्नसाधने, ससन्धिद्वादशभावसाधने वर्षप्रवेशसाधने तिथिसाधने, चालने, ग्रहस्पष्टीकरणे, चन्द्रस्पष्टीकरणे द्वादशवर्गीसाधने तेषामनुप्रयोगे च सक्षमो भविष्यति। • द्वादशभावातः शुभाशुभफलकथने , पञ्चाधिकारिणां ज्ञाने, वर्षशनिर्णयार्थं तेषामनुप्रयोगे योग्यो भविष्यति। • ग्रहाणां स्वरूपे, ग्रहाणां दृष्टि,ग्रहमैत्रीचक्रे, षोडशयोगानां लक्षणे फले सहमानयने, मुद्दादशा-पात्यंशदशासाधने, वर्षफलविवेचने च सक्षमो भविष्यति। •
<p>CC-4 मुहूर्तचिन्ताम णेः संक्रान्तिगोचर संस्कारविवाहप्र करणानि</p>	<ul style="list-style-type: none"> • सङ्क्रान्तिनामानि तेषां संज्ञा चेत्यादीनां ज्ञानेन तेषां विषये वक्तुं शक्यति। • सङ्क्रान्तिपुण्यकालनिर्णयः चलसङ्क्रान्तिसाधनं च विज्ञाय तेषामनुप्रयोगे क्षमो भविष्यति। • ग्रहबलानुसारकर्तव्यतां विज्ञाय कथयितुं शक्यति। • क्षयाधिमासयोः लक्षणज्ञानेन तस्य विषये उद्बोधयितुं समर्थो भविष्यति। • गोचरप्रकरणज्ञानेन सैद्धान्तिकरूपेण घटनानां पूर्वानुमानकरणे अनुप्रयोगे च दक्षो भविष्यति। • दन्तोत्पत्तिफल- दोलारोहण-निष्क्रमण- जलपूजन-अन्नप्राशन-

	<p>भूम्युपवेशनादीनां विभिन्नमुहूर्तानां ज्ञानमवाप्य तेषां व्यावहारिकजीवने प्रयोगे कुशलो भविष्यति।</p> <ul style="list-style-type: none"> • शिशोराजीविकापरीक्षाविधिं तत्फलञ्च विज्ञाय प्रयोगे निपुणो भविष्यति। • जातकस्य ताम्बूलभक्षणादिविविध-संस्कारमुहूर्तान् विज्ञाय तेषामनुप्रयोगे निपुणो भविष्यति। • गुरुशुक्रयोः बालवृद्धत्वादिकं परिज्ञाय तेषां विषये वक्तुं शक्यति। • मुण्डनमुहूर्तः, अक्षरारम्भमुहूर्तः, विद्यारम्भमुहूर्तः, व्रतबन्धमुहूर्ताश्च विज्ञाय तेषामनुप्रयोगे समर्थो भविष्यति। • उपनयने जन्ममास-गुरुविचारादिकं ज्ञात्वा तद्विषये कथयितुं शक्यति। • उपनयने निषिद्धकाल-ग्रहाणां फलादिकं विज्ञाय तेषामनुप्रयोगे निपुणो भविष्यति। • ब्रह्मौदनसंस्कारः, क्षुरिकाबन्धन-केशान्त-समावर्तनमुहूर्ताञ्च विज्ञाय तेषां प्रयोगे दक्षो भविष्यति। • विवाहप्रयोजनम्, विवाहलग्नस्य महत्त्वञ्च विज्ञाय तेषां विषये वक्तुं शक्यति। • विवाहवैधव्यादियोगविचारं कृत्वा तत्फलं कथयितुं शक्यति। • कन्यावरवरणयोः मुहूर्तविचारं परिज्ञाय तेषां प्रयोगे दक्षो भविष्यति। • विवाहे ग्रहशुद्धिः मुहूर्तनिर्णयश्च, अष्टकूटविचारः परिहारश्चेत्यादिविषयान-वगत्य निगदितुं शक्यति। • पञ्चसप्तशलाकावेधः, लतादिदशदोषविचारः, पञ्चबाणदोषविचारश्चेत्यादीनां ज्ञानेन तेषां व्यावहारिकजीवने प्रयोगे कुशलो भविष्यति। • अब्दादिविविधदोषाणां परिहार विज्ञाय तेषां विश्लेषणे क्षमो भविष्यति। •
<p>CC-05 षट्पंचाशिका</p>	<ul style="list-style-type: none"> • षट्पञ्चाशिकाग्रन्थानुसारेण प्रश्नलग्नाधारे केन्द्रस्थानात् विचारणीयविषयाणां विषये जास्यन्ति । • जन्मलग्ने प्रश्नलग्ने च भावानां बलाबलस्य विषये ज्ञात्वा फलकथने क्षमो भविष्यति।

	<ul style="list-style-type: none"> • प्रश्नकुण्डल्यनुसारेण लाभालाभज्ञानेन तेषामनुप्रयोगे दक्षो भविष्यति। • विविधशुभाशुभयोगान् विज्ञाय अनुप्रयोगे क्षमो भविष्यति। • ग्रन्थानुसारेण जयपराजययोगान् विज्ञाय तेषां व्यावहारिकजीवने प्रयोगे निपुणो भविष्यति । • रोगाऽर्तस्य शुभाशुभज्ञानार्थशास्त्रोक्तविविधयोगान् विज्ञाय फलकथने समर्थो भविष्यति । • प्रश्नकुण्डल्यानुसारेण वृष्टिसंबन्धिनःयोगान् विज्ञाय फलकथने क्षमो भविष्यति । • प्रश्नलग्नाधारेण तस्करस्य स्वरूपविषये फलकथने समर्थो भविष्यति ।
<p>CC-06 जातकालङ्कारः</p>	<ul style="list-style-type: none"> • जातकालङ्कारग्रन्थग्रन्थकारयोः विषये परिचयमवाप्य तेषां विशेषतां वक्तुं शक्यति। • तन्वादि भावानां विभिन्नसंज्ञानां शुभाशुभत्वञ्च अवगम्य तेषां समीक्षणे समर्थो भविष्यति। • द्वादशभावानां विशेषसंज्ञानां परिचयं प्राप्य तेषां विशेषतां विषये ज्ञास्यति । • ग्रहाणां दृष्टिस्तथा च तेषां मित्रामित्रत्वविषये ज्ञास्यति। <ul style="list-style-type: none"> • अनिष्ट-परजात-परस्त्री-कुष्ठयोगादिभिर्निर्मितानां विभिन्नाशुभयोगानवगम्य व्यावहारिकजीवने तेषामनुप्रयोगे दक्षो भविष्यति। • व्यभिचार-अपकीर्ति-हीनवीर्य-कामीयोग-वाचालयोगादिभिर्निर्मितानां विभिन्नाशुभयोगान् अवगम्य व्यावहारिकजीवने तेषामनुप्रयोगे दक्षो भविष्यति। • दाद-प्लीहा-पंगु-वात-व्याधि-दन्त-दुर्गन्धि-नेत्र-खंजयोगादिभिर्निर्मितानां विभिन्नाशुभयोगान् अवगम्य व्यावहारिकजीवने तेषामनुप्रयोगे दक्षो भविष्यति।

	<p>भविष्यति।</p> <ul style="list-style-type: none"> • तिथिवारनक्षत्रजनितविषकन्यायोगानवगम्य तद्विश्लेषणे क्षमो भविष्यति। • विषकन्यायोगस्य भंगत्वं ज्ञास्यति। • आयुःसम्बन्धितविविधयोगानवगम्य फलकथने सक्षमो भविष्यति। • विविधयोगानवगम्य वर्षाद्यायुमानविषये ज्ञास्यति। • कुण्डल्यां भावानुसारग्रहस्थितिमवगम्य जातकस्य भाग्यफलकथने दक्षो भविष्यति।
<p>CC-07 बृहद्वास्तुमाला</p>	<ul style="list-style-type: none"> • वास्तुपुरुषस्वरूपं गृहनिर्माणस्य हेतुः जीर्णोद्धारफलं परगृहनिवासफलञ्च ज्ञास्यति। • गृहारम्भविधेः नराकारचक्रस्य ग्रामवासचक्रस्य शुभाशुभफलबोधचक्रस्य वर्गादिज्ञानस्य काकिणीविचारस्य ग्रामवासविचारचक्रस्य साधने प्रयोगे च दक्षो भविष्यति। • भूमिलक्षणानि भूमिलक्षणफलञ्च ज्ञात्वा तथा च प्रशस्ता भूम्याः विषये एवमेव भूमयः दोषान् ज्ञात्वा तेषां साधने प्रयोगे च क्षमो भविष्यति। • इष्टिकाचक्रस्य ज्ञानं तथा च शिलान्यासविधिं स्पष्टयतुं समर्थो भविष्यति। • ग्राह्य-त्याज्यकाष्ठानां ज्ञानं प्राप्स्यति। • वृक्षच्छेदनमुहूर्तानां प्रयोगकर्तुं समर्थो भविष्यति। • शल्यानयनप्रकारं ज्ञात्वा भूम्याः शुभाशुभत्वं ज्ञास्यति। • दिक्साधनेन दिशां सम्यक्ज्ञानं प्राप्तकर्तुं सक्षयति। • पिण्डानयनस्य विधिं ज्ञात्वा पिण्डानयनकर्तुं समर्थो भविष्यति। • आयाद्यानयन माध्यमेन आयानां स्वरूपाणि फलानि च ज्ञास्यति। <ul style="list-style-type: none"> • गृहारम्भे राहुमुखविचारः मासादि विचारः पक्षशुद्धिः निषिद्धतिथयः नक्षत्रशुद्धिविचारः शुभयोगाः गृहायुष्यविचारानां ज्ञानं कृत्वा तेषां प्रयोगकर्तुं क्षमो भविष्यति। • द्वारनिर्णयं ज्ञात्वा द्वारवेधफलं ज्ञास्यति।

<p>CC- 08 मुहूर्तचिंतामणि</p>	<ul style="list-style-type: none"> • अष्टविध विवाहस्य ज्ञानं भविष्यति । • भार्या कीदृशी भवेत इत्यस्मिन् विषये ज्ञास्यति। • विवाह प्रयोजनं, विवाहलग्नस्य महत्वञ्च विज्ञाय तेषां विषये वक्तुं शक्यति । • विवाह वैधव्यादियोगविचार कृत्वा तत्फलं कथयितुं शक्यति । • कन्यावरणमुहूर्तविचारं परिज्ञाय तेषां प्रयोग दक्षो भविष्यति। • वाग्दानस्य महत्वं विज्ञाय तस्य विषये वक्तुं शक्यति। • वरवरणमुहूर्तविचारं विज्ञाय तेषां प्रयोगे दक्षो भविष्यति। • कन्याविवाहकालं परिज्ञाय विवाहे विहितमासाः तत्फलञ्च वक्तुं भक्ष्यति। • त्रिबलशुद्धिविचारः परिज्ञाय तेषामनुप्रयोगे दक्षो भविष्यति । • अष्टकूट विचारः परिहारश्चेत्यादि- - विषयानवगत्य निगदितुं शक्यति । • गण्डान्तदोषविचारः परिहारश्चेत्यादि विषयान परिज्ञाय तेषां विश्लेषणे क्षमो भविष्यति। • माङ्गलिकदोषः परिहारश्च विज्ञाय तस्यानुप्रयोगे दक्षो भविष्यति। • लतादिदशदोषविचारं परिज्ञाय तेषां प्रयोगे दक्षो भविष्यति। • विवाहे लग्नशुद्धिं परिज्ञाय तस्य विश्लेषणे दक्षो भविष्यति।
<p>CC-09 भुवनदीपकः</p>	<ul style="list-style-type: none"> • सूर्यादिग्रहाणां राश्याधिपत्यम्-उच्चनीचस्थानं - मित्रामित्रत्वञ्च अवगम्यफलकथने क्षमो भविष्यति। • ग्रहाणां स्वरूपं धातु-मूल-जीवादिसंज्ञाञ्च अवगम्य प्रश्नकुण्डल्यां तेषामनुप्रयोगे दक्षो भविष्यति। • तन्वादिद्वादशभावतो विचारणीयविषयान् अवगम्य तेषामनुप्रयोगे कुशलत्वमाप्नोति। <ul style="list-style-type: none"> • प्रश्नकुण्डल्यां लग्नस्य महत्वम् अवगम्य फलकथने दक्षो भविष्यति। • चौर्यादिप्रश्नानां निष्पादने समर्थो भविष्यति।

	<ul style="list-style-type: none"> • लग्नेशस्य स्थितिवशात् लाभालाभविषये ज्ञास्यति। • द्रेष्काणकुण्डल्यां ग्रहस्थितिमवगम्य शुभाशुभफलकथने क्षमो भविष्यति। <ul style="list-style-type: none"> • प्रश्नकुण्डल्यां ग्रहस्थितिमवलोक्य दोषादिज्ञाने तथा च दिनचर्याविषयकप्रश्नानां फलसमीक्षणे सक्षमो भविष्यति।
CC-10 बृहद्वास्तुमाला	<ul style="list-style-type: none"> • गृहप्रवेशविधिं ज्ञात्वा गृहप्रवेशनिर्णये समर्थो भविष्यति। • कुम्भचक्रस्य ज्ञानं प्राप्स्यति। • वाटिका रोपणस्य माहात्म्यं ज्ञास्यति। • गृहारम्भमासानां ज्ञाने दक्षो भविष्यति। • त्रिविधगृहप्रवेशं वास्तुपूजां च कर्तुं दक्षो भविष्यति। • वृक्षारोपणस्य प्रयोजनं ज्ञास्यति। • मृदुभूम्याः प्राशस्त्यं ज्ञास्यति। • वृक्षारोपणसिद्धान्तानां रोपणविधिनाञ्च ज्ञानप्राप्ते सफलो भविष्यति। • दिगीशाः शिरानामानि च ज्ञात्वा जलयुक्तं जलरहितस्थानस्य च ज्ञाने दक्षो भविष्यति। • शुद्धजलस्थानस्य ज्ञाने समर्थो भविष्यति। • कूपलक्षणं तथा च भूमिगुणवर्णज्ञाने दक्षो भविष्यति। • देवमन्दिरनिर्माणस्य प्रयोजनं ज्ञास्यति। • प्रासादानां नामानि लक्षणानि च ज्ञात्वा देवालयविधाने समर्थो भविष्यति।
CC-11 जैमिनीसूत्रम्	<ul style="list-style-type: none"> • जैमिनी सूत्रग्रन्थस्य ग्रन्थकारस्य च विषये परिचयमवाप्य तेषां विशेषतां वक्तुं शक्यति। • राशिदृष्टिः तत्फलञ्च ज्ञातुं शक्यति। • दृष्टिचक्रस्य अवबोधो भविष्यति। • अंकज्ञानचक्रस्य ज्ञानं भविष्यति। • अर्गलायोगं तद्बाधकयोगञ्च विचार्य तेषामनुप्रयोगे सक्षमो भविष्यति। • गुलिकानयनविधिं ज्ञातुं शक्यति ।

	<ul style="list-style-type: none"> • चरकारकानामवबोधो भविष्यति। • स्थिरकारकानां ज्ञानं भविष्यति । • चरदशासाधनस्य विधिं परिचयो भविष्यति। • आत्मकारकनवांशवशतो ग्रहाणां स्थित्यानुसारेण फलं वक्तुं समर्थो भविष्यति। • कारकांशराशिफलं ज्ञास्यति। • कारकांशकुण्डल्यां ग्रहस्थित्यानुसारेण फलं वक्तुं शक्यति। • पदनिरूपणं कृत्वा भावफलस्य विवेचनं कर्तुं निपुणो भविष्यति । • राजयोगानां परिचयो भविष्यति । • बन्धनयोगानां अवबोधो भविष्यति । • शुभयोगानां परिचयो भविष्यति। • आयुर्दायसाधनविधिं विज्ञाय कस्यापि आयुं निर्णेतुं समर्थो भविष्यति। • कक्ष्या हासवृद्धिसाधनविधिं ज्ञातुं दक्षो भविष्या • निधनयोगानांमवबोधो भविष्यति।
<p>CC-12 बृहज्जातकम् (आदितोऽरिष्टा ध्यायपर्यन्तम्)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • होरा शब्दात् छात्राः कालस्य ज्ञानं तस्य पंक्तिं सम्यक् अभिव्यक्ति। कालपुरुषस्य अस्मिन् अङ्गे जन्मकाले यो राशि पापग्रहाक्रान्तः तत्र जातस्योपघातो वक्तव्यः। यत्र सौम्यस्थितस्तत्र पुष्टिरिति ज्ञानं सम्प्राप्य छात्राः फलकथने समर्थो भविष्यन्ति। • ग्रहाणामुच्चनीच मूलत्रिकोणवर्गोत्तमादि ग्रहाणां बलत्वं निर्बलत्वं ज्ञात्वा फलनिर्णयार्थं सक्षमो भविष्यन्ति। • ग्रहाणां प्रकृतिरूपगुणलक्षणादि वर्णस्वरूपस्थानबलाबलादि विस्तृतज्ञान सम्प्राप्य तेषां ग्रहाणां मानवजीवने फलं कथं भवेत्? इत्यादि विषये छात्राः सूक्ष्मफलादेशकरणार्थं समर्थो भविष्यन्ति। • स्त्रीयाः ऋतुकालवशात् गर्भाधानकालनिर्णयः ज्ञानं आचार्येण सम्यक् प्रकारेण स्पष्टीकृता तेन ज्ञानेन छात्राः ज्योतिषशास्त्रीय फलविवेचने दक्षाः भविष्यन्ति।

	<ul style="list-style-type: none"> • जन्मकालात् एव जातकानां जीवनकालावधिं ज्ञानं ग्रहवशात् भवति तेन ज्ञानेन सदयोऽरिष्टः लग्नचंद्रग्रहकृत अरिष्टविचारः अरिष्टकालनिर्धारणं परिवारस्य जनानां कृते अरिष्टज्ञानं इत्यादि विषये ज्ञात्वा छात्राः फलकथने कुशलाः भविष्यन्ति।
<p>CC- 13 शिल्पदीपकः</p>	<ul style="list-style-type: none"> • द्वारनिर्णयं ज्ञात्वा द्वारस्थापनविधिं ज्ञास्यति । • भूमिविचारं वास्तुभङ्गदोषं विज्ञाय तेषां विश्लेषणे दक्षो भविष्यति। • गृहेशस्य वंशवृद्ध्यर्थं कोणविचारं ज्ञास्यति। • राहुमुखपुच्छादिज्ञानं कृत्वा तस्य सिद्धान्तान् सम्यग्रूपेण प्रयोगं कर्तुं दक्षो भविष्यति । • ध्रुवादिषोडशगृहाणां साधनविधिं विज्ञाय तत् प्रयोगे निपुणो भविष्यति। • ध्रुवादिषोडशगृहाणां साधनविधिं विज्ञाय तत् प्रयोगे निपुणो भविष्यति।
<p>CC- 14 बृहज्जातकम्</p>	<ul style="list-style-type: none"> • विभिन्नप्रकारेण आयुसाधनं भवति। जातकग्रन्थेषु आयुनिर्धारणस्य विविधभेदाः वर्णिताः सन्ति। • तेषां आयुर्भेदानां सम्यक् ज्ञानं सम्प्राप्य जातकस्य आयुनिर्णयकरणार्थं छात्राः समर्थाः भविष्यन्ति। • एतेषां विषयानां अध्ययनात् छात्रान् धनं जीविकोपार्जनं राजयोगं राज्यलाभं वंशानुक्रमेण राजयोगसम्बद्धानां ज्योतिषविषयाणां विश्लेषणार्थं विस्तृत बोधो भविष्यति। • महर्षिपराशरोक्तविभिन्नदशनां साधनं ज्ञात्वा तेषां दशनां जातकस्य जीवने प्रयोगं कर्तुं शक्यन्ति। • ज्योतिषशास्त्रे वर्णितनाभसयोगनां प्रकृतिगुणलक्षणादीनामाधारेण तेषां नामानि सन्ति। एतेषां योगानां मानवजीवने शुभाशुभफलज्ञानं सम्प्राप्य छात्राः फलकथने समर्थाः भविष्यन्ति। •

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः
(केन्द्रीयविश्वविद्यालयः)

बी-4 कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम् नवदेहली – 110016

अधिगमपरिणामाः (Learning Outcome)

संकाय – वेदवेदांगपीठम्

विभागः - ज्योतिषम्

कक्षा - शास्त्री

सत्रम् – प्रथमसत्रम् पत्रम् – प्रथमम्

विषयः -फलितज्योतिषम्

ग्रन्थनाम – जन्मपत्रदीपकः

कोड – सी – 01

इकाई	पाठ्यांशः (विषयवस्तु)	अधिगमपरिणामाः (Learning Outcome)	क्रेडिट	होरा	अङ्काः
01	पञ्चाङ्गपरिचयः, इष्टकालसाधनम्, अभीष्टस्थानस्य सूर्योदयसाधनम्, चालनम्।	• तिथि-वार-नक्षत्र योग-करण-इष्टकाल- भयात- भभोग-सूर्योदयसाधन- चालनग्रहस्पष्टीकरणं विज्ञाय तेषामनुप्रयोगो समर्थो भविष्यति।	1	15	20
02	ग्रहस्पष्टीकरणम्, भयात भभोगसाधनम्, चन्द्रस्पष्टीकरणं अयनांशज्ञानं, पलभाज्ञानं,	• कुण्डलीनिर्माणार्थं ग्रहस्पष्टीकरण- भयात-भभोगसाधन-चन्द्रस्पष्टीकरण- अयनांशसाधन-पलभाज्ञान- चरखण्डसाधन विषये सक्षमो	1	15	20

	चरखण्डसाधनम्।	भविष्यति।			
03	लंकोदयमानानि, स्वोदयमानानि, लग्नसाधनम् नतसाधनम्।	<ul style="list-style-type: none"> लंकोदयमानानि-स्वोदयमानानि- लग्नसाधन- नतसाधन कथमावश्यकमस्योपयोगः कुत्र भविष्यति इत्यस्मिन्नविषये ज्ञास्यति। 	1	15	20
04	दशमलग्नसाधनम्, ससन्धिद्वादशभावसाधनम् विंशोपकबलसाधनम्।	<ul style="list-style-type: none"> कुण्डलीनिर्माणे दशमलग्नसाधनं- ससन्धिद्वादशभावसाधनं- विंशोपकबलसाधनं कृत्वा छात्राणां कृते ज्ञानस्य बोधो भविष्यति। 	1	15	20
05	विंशोत्तरीदशासाधनं अन्तर्दशासाधनञ्च ।	<ul style="list-style-type: none"> ग्रहाणां दशा-अन्तर्दशासाधने विंशोत्तरीदशाया महत्वपूर्णभूमिका वर्तते। छात्राणां कृते दशायाः महत्वविषये ज्ञानबोधो भविष्यति। 			
06	आन्तरिकमूल्यांकनम्	<ul style="list-style-type: none"> आन्तरिकमूल्यांकनेन प्राप्तज्ञानस्य परीक्षणोपरान्तमात्मविश्लेषणे समर्थो भविष्यति। 	Non Cred it	15	20

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः
(केन्द्रीयविश्वविद्यालयः)

बी-4, कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम्, नवदेहली – 110016

अधिगमपरिणामाः (Learning Outcome)

संकायः - वेदवेदांगपीठम्

विभागः- ज्योतिष

कक्षा- शास्त्री

सत्रम्- प्रथमम्

पत्रम्- सीसी 02

विषयः -फलितज्योतिषम्

ग्रन्थनाम- मुहूर्तचिन्तामणिः (शुभाशुभनक्षत्रप्रकरणे)

इकाई	पाठ्यांशः (विषयवस्तु)	अधिगमपरिणामाः (Learning Outcome)	क्रेडिट	होरा (Hours)	अङ्काः
01	1.1 ग्रन्थपरिचयः 1.2 ग्रन्थकारस्य परिचयः 1.3 मंगलाचरणम्, तिथीनामीशाः, तिथीनां नन्दादिसंज्ञा च 1.4 रव्यादिवारेषु निषिद्धतिथिनक्षत्राणि, अधमयोगाः तिथिषु वर्जितकार्याणि, दग्धविषहृताशनयोगाश्च 1.5 शून्यतिथयः योगाश्च,	<ul style="list-style-type: none">मुहूर्तचिन्तामणिग्रन्थस्य ग्रन्थकारस्य च विषये परिचयमवाप्य तेषां विशेषतां वक्तुं शक्यति।तिथ्यादीनां विभिन्नसंज्ञानां शुभाशुभत्वञ्च ज्ञात्वा तेषां समीक्षणे समर्थो भविष्यति।तिथि-वार-नक्षत्र-योगादिभिः	1	15	20

	<p>शून्यनक्षत्रराशिलग्नानि, शून्यतिथिनक्षत्राणां परिहारश्च</p> <p>1.6 सिद्धयोगदूषणम्, निषिद्धसिद्धयोगाश्च</p> <p>1.7 स्थिरयोगाः, स्थिरयोगानां साधनविधिः, अशुभयोगानां परिहारश्च</p> <p>1.8 रवियोगाः, वारक्रमेण सर्वार्थसिद्धयोगाश्च</p> <p>1.9 उत्पात्मृत्युकाणसिद्धयोगलक्षणानि परिहारः, शुभकार्येषु वर्ज्ययोगाश्च</p> <p>1.10 ग्रासभेदेन शुभाशुभविचारः सामान्यरूपेण वर्ज्यकार्याणि, आवश्यके पक्षरन्ध्रतिथौ परिहारश्च</p>	<p>निर्मितानां विभिन्नशुभाशुभयोगानां विषये परिज्ञाय व्यावहारिकजीवने तेषामनुप्रयोगे दक्षो भविष्यति।</p> <ul style="list-style-type: none"> • आनन्दादियोगान् सम्बुद्ध्य तान्नेखांकितं कृत्वा वर्णने अनुप्रयोगे च निपुणो भविष्यति। • ग्रासभेदेन शुभाशुभविचारे निपुणो भविष्यति। • पक्षरन्ध्रादीनां परिहारविषये वक्तुं शक्यति। 			
02	<p>2.1 कुलिकादि.अशुभमुहूर्ताः, वारक्रमेण दूषितमुहूर्ताः</p> <p>2.2 होलाष्टकविचारः अशुभयोगानां परिहारः</p> <p>2.3 भद्राविचारः, भद्रायाः मुखपुच्छवासविचारः फलञ्च</p> <p>2.4 जलाशयादिहेतोः समयशुद्धिः</p> <p>2.5 सिंहमकरस्थगुरुदोषः परिहारश्च,</p>	<p>• कुलिकाद्यशुभमुहूर्तानां विषये कथयितुं शक्यति।</p> <ul style="list-style-type: none"> • भद्रादिविचारं सम्बुद्ध्य तान्नेखांकितं कृत्वा वर्णने अनुप्रयोगे च निपुणो भविष्यति। • सिंहादिस्थगुरुदोषं सपरिहारं 	1	15	20

	<p>सापवादलुप्तसंवत्सरदोषः</p> <p>2.6 वारप्रवृत्तिः, कालहोरेशाः, कालहोरायाः प्रयोजनम्, मन्वादियुगादितिथयश्च</p> <p>2.7 नक्षत्रधिपाश्च, नक्षत्राणां ध्रुवादिसंज्ञा</p> <p>2.8 नववस्त्रभूषणधारणमुहूर्ताः, स्फुटितवस्त्रस्य फलं परिहारश्च</p> <p>2.9 लतापादपरोपणराजदर्शनविक्रयादिमुहूर्ताः पशुरक्षामुहूर्तश्च</p> <p>2.10 औषधिसेवनसूचीकर्ममुहूर्तः विक्रयविपणिमुहूर्तः हस्त्यश्वमुहूर्तश्च</p>	<p>ज्ञात्वा तेषां प्रयोगे क्षमो भविष्यति।</p> <ul style="list-style-type: none"> वारप्रवृत्त्यादिविषयान् विज्ञाय तेषामनुप्रयोगे दक्षो भविष्यति। नक्षत्राधिप-नक्षत्रसंज्ञा-ध्रुवादिगणानां च स्वरूपादिकमवगत्य तेषां विशेषतां कथयितुं समर्थो भविष्यति। नक्षत्राधारितानां विभिन्नमुहूर्तानां ज्ञानमवाप्य तेषां व्यावहारिकजीवने प्रयोगे कुशलो भविष्यति। 			
03	<p>3.1 आभूषणनिर्माणवस्त्रप्रक्षालनखण्डगादि-धारणमुहूर्ताः</p> <p>3.2 धनव्यवहारसेवा. ऋणादानप्रदानमुहूर्ताः</p> <p>3.3 हलप्रवहणबीजवपनधान्यछेदनस्थापन-मुहूर्ताः</p> <p>3.4 शान्तिमंगलकर्महोमाहुतिमुहूर्तः अग्निवासश्च</p>	<ul style="list-style-type: none"> आभूषणनिर्माणादि विभिन्नानां मुहूर्तानां ज्ञानेन तेषां व्यावहारिकजीवने प्रयोगं कर्तुं शक्यति। कृष्याधारितविविधमुहूर्तानां ज्ञानेन कृषिक्षेत्रे तेषामनुप्रयोगे दक्षो भविष्यति। 	1	15	20

	<p>3.5 नवान्नभक्षणनोकानिर्माणाभिचारमुहूर्ताः 3.6 रोगमुक्तिशिल्पविद्यामैत्रीपरीक्षामुहूर्ताः 3.7 नक्षत्रवशाज्ज्वरफलं शीघ्रमारकयोगाश्च 3.8 पंचकेनिषिद्धकार्याणि इन्धनसंग्रहमुहूर्तश्च</p>	<ul style="list-style-type: none"> • रोगमुक्त्यादिमुहूर्तविषयान् ज्ञात्वा तेषामुपयोगं कर्तुं शक्यति। • पंचके निषिद्धकार्यादिकं विज्ञाय तेषां व्यावहारिकजीवने प्रयोगे निपुणो भविष्यति। 			
04	<p>4.1 द्वित्रिपुष्करयोगौ 4.2 पुत्तलदाहेनिषिद्धकालः 4.3 अभुक्तमूलप्रमाणम् 4.4 अभुक्तमूलफलम् 4.5 नक्षत्रवशात् मूलनिवासः 4.6 जन्मनि निषिद्धकालः 4.7 नक्षत्राणां तारकसंख्या 4.8 नक्षत्राणां स्वरूपाणि 4.9 जलाशयारामसुरप्रतिष्ठामुहूर्ताः</p>	<ul style="list-style-type: none"> • द्वित्रिपुष्करयोगौ विज्ञाय अनुप्रयोगे क्षमो भविष्यति। • पुत्तलदाहादिनिषिद्धकालविषये ज्ञात्वा कथयितुं शक्यति। • अभुक्तमूलादिविषये ज्ञानं प्राप्य वक्तुं क्षमो भविष्यति। • नक्षत्राणां स्वरूपं तारकादिस्थितिञ्च ज्ञात्वा आकाशनिरीक्षणार्थं समुत्सुकाः ग्रहनक्षत्रादिवेधे च निपुणा भविष्यन्ति। • जलाशयारामसुरप्रतिष्ठामुहूर्तान् विज्ञाय तेषामनुप्रयोगे निपुणो भविष्यति। 	1	15	20

05	5.1 अनुशिक्षण/आन्तरिकमूल्यांकनम्	<ul style="list-style-type: none"> • अनुशिक्षणमाध्यमेन क्लिष्टविषयवस्तूनि सम्यगवगत्य तेषां विश्लेषणे क्षमो भविष्यति। • आन्तरिकमूल्यांकनेन प्राप्तज्ञानस्य परीक्षणं भूत्वा आत्मविश्लेषणे समर्थो भविष्यति। 	Non Credit	15	20
----	----------------------------------	--	---------------	----	----

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः
(केन्द्रीयविश्वविद्यालयः)

बी-4 कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम् नवदेहली – 110016

अधिगमपरिणामाः (Learning Outcome)

संकाय – वेदवेदांगपीठम्

विभागः - ज्योतिष

कक्षा - शास्त्री सत्रम् – द्वितीयसत्रम्

पत्रम् – तृतीयपत्रम्

विषयः - फलितज्योतिषम्

ग्रन्थनाम – ताजिकनीलकण्ठी

कोड – C-3

इकाई	पाठ्यांशः (विषयवस्तु)	अधिगमपरिणामाः (Learning Outcome)	क्रेडिट	होरा	अंकाः
01	द्वादशराशिस्वरूपं, राशीनां मित्रामित्रविभागः।	• मेषादिद्वादशराशीनां स्वरूपज्ञाने, परस्पर मित्रामित्रविषये बोधो भविष्यति।	1	15	20
02	वर्षप्रवेशसाधनं तिथिसाधनं, चालनं, ग्रहस्पष्टीकरणं, चन्द्रस्पष्टीकरणञ्च।	• कुण्डलीनिर्माणे वर्षप्रवेशसाधने तिथिसाधनं, चालने, ग्रहस्पष्टीकरणे, चन्द्रस्पष्टीकरणेञ्च समर्थो भविष्यति।	1	15	20

03	लग्नसाधनं, दशमलग्नसाधनं, ससन्धिद्वादश भावसाधनं पञ्चवर्गीबलसाधनं द्वादशवर्गीसाधनञ्च।	<ul style="list-style-type: none"> वर्षकुण्डलीनिर्माणे लग्नसाधने, दशमलग्नसाधने, ससन्धिद्वादशभावसाधने वर्षप्रवेशसाधने तिथिसाधने, चालने, ग्रहस्पष्टीकरणे, चन्द्रस्पष्टीकरणे द्वादशवर्गीसाधने तेषामनुप्रयोगे च सक्षमो भविष्यति। 	1	15	20
04	द्वादशभावानां शुभाशुभफलम्, पञ्चाधिकारिणः, वर्षेशनिर्णयश्च।	<ul style="list-style-type: none"> द्वादशभावातः शुभाशुभफलकथने, पञ्चाधिकारिणां ज्ञाने, वर्षेशनिर्णयार्थं तेषामनुप्रयोगे योग्यो भविष्यति। 	1	15	20
05	ग्रहाणां स्वरूपं, ग्रहाणां दृष्टिः, ग्रहमैत्रीचक्रञ्च, षोडशयोगानां लक्षणं फलञ्च सहमानयनम्, मुद्दादशापात्यंशदशासाधनम्, वर्षफलविवेचनञ्च।	<ul style="list-style-type: none"> ग्रहाणां स्वरूपे, ग्रहाणां दृष्टिः, ग्रहमैत्रीचक्रे, षोडशयोगानां लक्षणे फले सहमानयने, मुद्दादशा- पात्यंशदशासाधने, वर्षफलविवेचने च सक्षमो भविष्यति। 			
06	आन्तरिकमूल्यांकनम्	<ul style="list-style-type: none"> आन्तरिकमूल्यांकनेन प्राप्तज्ञानस्य परीक्षणोपरान्तमात्मविश्लेषणे समर्थो भविष्यति। 	Non Cre dit	15	20

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः
(केन्द्रीयविश्वविद्यालयः)

बी-4, कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम्, नवदेहली - 110016

अधिगमपरिणामाः (Learning Outcome)

संकाय- वेदवेदांग पीठ

विभाग- ज्योतिष

कक्षा- शास्त्री

सत्रम्- द्वितीयम्

पत्रम्- सीसी-4

विषयः -फलितज्योतिषम्

ग्रन्थ नाम- मुहूर्तचिन्तामणेः संक्रान्तिगोचरसंस्कारविवाहप्रकरणानि

इकाई	पाठ्यांशः (विषयवस्तु)	अधिगमपरिणामाः (Learning Outcome)	क्रेडिट	होरा (Hours)	अङ्काः
1.	संक्रान्तिप्रकरणम् - संक्रान्तिनामानि संक्रान्तिसंज्ञा च, संक्रान्तिपुण्यकालनिर्णयः, चलसंक्रान्तिसाधनम्, जघन्यादिसंक्रान्तीनां फलम्, संक्रान्तीनां वाहनानि, संक्रान्तिनक्षत्रवशात्	<ul style="list-style-type: none">सङ्क्रान्तिनामानि तेषां संज्ञा चेत्यादीनां ज्ञानेन तेषां विषये वक्तुं शक्यति।सङ्क्रान्तिपुण्यकालनिर्णयः चलसङ्क्रान्तिसाधनं च विज्ञाय तेषामनुप्रयोगे क्षमो भविष्यति।जघन्यादिसंक्रान्तीनां फलम्, संक्रान्तीनां	1	15	20

	<p>शुभाशुभफलम्, ग्रहबलानुसारकर्तव्यता, क्षयाधिमासयोः लक्षणम्</p> <p>गोचरप्रकरणम् - ग्रहाणां वेधस्थानानि, नक्षत्रवशात् ग्रहणफलम्, ग्रहाणां रत्नधारणं विधिश्च, ताराणां नामानि दोषपरिहारश्च, चन्द्रस्यावस्थाज्ञानम् अवस्थानां नामानि च, ग्रहाणां दोषपरिहारार्थमौषधयः, गन्तव्यराशेः प्राक् फलदिनानि, दुष्टतिथ्यादीनां परिहारः, ग्रहाणां फलकालः</p>	<p>वाहनानि, संक्रान्तिनक्षत्रवशात् शुभाशुभफलम्, ग्रहबलानुसारकर्तव्यता चेति विषयानवगत्य व्यवहारे अनुप्रयोगे समर्थो भविष्यति।</p> <ul style="list-style-type: none"> • ग्रहबलानुसारकर्तव्यतां विज्ञाय कथयितुं शक्यति। • क्षयाधिमासयोः लक्षणज्ञानेन तस्य विषये उद्बोधयितुं समर्थो भविष्यति। • गोचरप्रकरणज्ञानेन सैद्धान्तिकरूपेण घटनानां पूर्वानुमानकरणे अनुप्रयोगे च दक्षो भविष्यति। • ग्रहाणां दोषपरिहारार्थं रत्नौषधादिकं विज्ञाय तेषां प्रयोगे क्षमो भविष्यति। 			
2.	<p>संस्कारप्रकरणम्- आद्यरजोदर्शने शुभाशुभविचारः, ऋतुमत्याः स्नानमुहूर्तः, आधाने निषिधकालः, गर्भाधानसीमन्तमुहूर्तौ, गर्भमासानामधिपाः, पुंसवनजातकर्मनामकरण- मुहूर्ताः, सूतिकास्नानमुहूर्तः, दन्तोत्पत्तिफलम्,</p>	<p>• आद्यरजोदर्शने शुभाशुभविचारः, ऋतुमत्याः स्नानमुहूर्तः, आधाने निषिधकालः, गर्भाधान-सीमन्तमुहूर्तौ, गर्भमासानामधिपाः पुंसवन-जातकर्म-नामकरणमुहूर्ताश्चेति विषयान् परिज्ञाय व्यावहारिकजीवने तेषामनुप्रयोगे दक्षो भविष्यति।</p>	1	15	20

	दोलारोहणनिष्क्रमण- जलपूजनमुहूर्तः अन्नप्राशनमुहूर्तः, भूम्युपवेशनमुहूर्तः, जीविकापरीक्षा फलञ्च	<ul style="list-style-type: none"> दन्तोत्पत्तिफल- दोलारोहण-निष्क्रमण-जलपूजन-अन्नप्राशन- भूम्युपवेशनादीनां विभिन्नमुहूर्तानां ज्ञानमवाप्य तेषां व्यावहारिकजीवने प्रयोगे कुशलो भविष्यति। शिशोराजीविकापरीक्षाविधिं तत्फलञ्च विज्ञाय प्रयोगे निपुणो भविष्यति। 			
3.	संस्कारप्रकरणम्- शिशोस्ताम्बूलभक्षणमुहूर्तः, कर्णवेधमुहूर्तः, शुभकाले निषिद्धकालः, गुरुशुक्रयोः बालवृद्धत्वनिरूपणम्, मुण्डनमुहूर्तः, अक्षरारम्भमुहूर्तः, विद्यारम्भमुहूर्तः, व्रतबन्धमुहूर्तः, जन्ममासविचारः, उपनयने गुरुविचारः, उपनयने निषिद्धकालः, उपनयने ग्रहाणां फलम्, ब्रह्मौदनसंस्कारः, क्षुरिकावन्धनमुहूर्तः, केशान्तसमावर्तनयोः मुहूर्तः	<ul style="list-style-type: none"> जातकस्य ताम्बूलभक्षणादिविध-संस्कारमुहूर्तान् विज्ञाय तेषामनुप्रयोगे निपुणो भविष्यति। गुरुशुक्रयोः बालवृद्धत्वादिकं परिज्ञाय तेषां विषये वक्तुं शक्यति। मुण्डनमुहूर्तः, अक्षरारम्भमुहूर्तः, विद्यारम्भमुहूर्तः, व्रतबन्धमुहूर्ताश्च विज्ञाय तेषामनुप्रयोगे समर्थो भविष्यति। उपनयने जन्ममास-गुरुविचारादिकं ज्ञात्वा तद्विषये कथयितुं शक्यति। उपनयने निषिद्धकाल-ग्रहाणां फलादिकं विज्ञाय तेषामनुप्रयोगे निपुणो 	1	15	20

		<p>भविष्यति।</p> <ul style="list-style-type: none"> • ब्रह्ममौदनसंस्कारः, क्षुरिकाबन्धन-केशान्त-समावर्तनमुहूर्ताञ्च विज्ञाय तेषां प्रयोगे दक्षो भविष्यति। 			
4.	<p>विवाहप्रकरणम्- विवाहप्रयोजनम्, विवाहलग्नस्य महत्त्वम्, प्रश्नलग्नात् विवाहवैधव्यादियोगविचारः, कन्यावररणयोः मुहूर्तविचारः, विवाहे ग्रहशुद्धिः मुहूर्तनिर्णयश्च, अष्टकूटविचारः परिहारश्च, पञ्चसप्तशलाकावेधः, लतादिदशदोषविचारः, पञ्चबाणदोषविचारः, अब्दादिदोषाणां परिहारः, गान्धर्वविवाहमुहूर्तः।</p>	<ul style="list-style-type: none"> • विवाहप्रयोजनम्, विवाहलग्नस्य महत्त्वञ्च विज्ञाय तेषां विषये वक्तुं शक्यति। • विवाहवैधव्यादियोगविचारं कृत्वा तत्फलं कथयितुं शक्यति। • कन्यावररणयोः मुहूर्तविचारं परिज्ञाय तेषां प्रयोगे दक्षो भविष्यति। • विवाहे ग्रहशुद्धिः मुहूर्तनिर्णयश्च, अष्टकूटविचारः परिहारश्चेत्यादिविषयान-वगत्य निगदितुं शक्यति। • पञ्चसप्तशलाकावेधः, लतादिदशदोषविचारः, पञ्चबाणदोषविचारश्चेत्यादीनां ज्ञानेन तेषां व्यावहारिकजीवने प्रयोगे कुशलो भविष्यति। • अब्दादिविधदोषाणां परिहार विज्ञाय 	1	15	20

		<p>तेषां विश्लेषणे क्षमो भविष्यति।</p> <ul style="list-style-type: none"> • गान्धर्वविवाहमुहूर्त परिज्ञाय तेषामनुप्रयोगे दक्षो भविष्यति। 			
5.	5.1 अनुशिक्षण/आन्तरिकमूल्यांकनम्	<ul style="list-style-type: none"> • अनुशिक्षणमाध्यमेन क्लिष्टविषयवस्तूनि सम्यगवगत्य तेषां विश्लेषणे क्षमो भविष्यति • `आन्तरिकमूल्यांकनेन प्राप्तज्ञानस्य परीक्षणं भूत्वा आत्मविश्लेषणे समर्थो भविष्यति। 	Non credit	15	20

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः
(केन्द्रीयविश्वविद्यालयः)

बी-4 कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम् नवदेहली – 110016

अधिगमपरिणामाः (Learning Outcome)

पीठ – वेद-वेदांगपीठ

कक्षा- शास्त्री

ग्रन्थनाम- षट्पंचाशिका

सत्रम्-

तृतीयसत्रम्

पत्रम्- सीसी-05

विभागः- ज्योतिषम्

विषयः-फलितज्योतिषम्

इकाई	पाठ्यांशः (विषयवस्तु)		क्रेडिट	होरा	अङ्काः
1	1.1केन्द्रस्थानां विचारः 1.2 लग्नादिद्वादश- भावानां शुभाशुभकथनञ्च	<ul style="list-style-type: none">षट्पञ्चाशिकाग्रन्थानुसारेण प्रश्नलग्नाधारे केन्द्रस्थानात् विचारणीयविषयाणां विषये ज्ञास्यन्ति Iजन्मलग्ने प्रश्नलग्ने च भावानां बलाबलस्य विषये ज्ञात्वा फलकथने क्षमो भविष्यति।प्रश्नकुण्डल्यनुसारेण लाभालाभज्ञानेन तेषामनुप्रयोगे दक्षो भविष्यति।	1	15	20

	1.3 गमागमाध्यायः 1.4 शत्रोमार्गेनिवृत्तिज्ञानम्	<ul style="list-style-type: none"> • विविधशुभाशुभयोगान् विज्ञाय तेषामुपयोगं कर्तुं शक्यति। • शत्रुनिवृत्ति-जयपराजय-सन्धिविरोधकविचारान् विज्ञाय तेषां व्यावहारिकजीवने प्रयोगे निपुणो भविष्यति। 			
2	2.1 स्थायीयायी शुभाशुभज्ञानम् 2.2 जय-पराजय ज्ञानम् I 2.3 नगरयायी शुभाशुभज्ञानम् 2.4 सन्धिविरोधज्ञानम्	<ul style="list-style-type: none"> • विविधशुभाशुभयोगान् विज्ञाय अनुप्रयोगे क्षमो भविष्यति। • ग्रन्थानुसारेण जयपराजययोगान् विज्ञाय तेषां व्यावहारिकजीवने प्रयोगे निपुणो भविष्यति I • प्रश्नकुण्डल्यानुसारेण नष्टवस्तुस्थितिज्ञान- कन्यापुत्रजन्मविचार- विवाहयोगविचारश्चेति विषयान् ज्ञात्वा तेषां फलकथने निपुणो भविष्यन्ति। • प्रश्नलग्नानुसारेण वर्षाज्ञानविचारः गर्भे कन्यापुत्रविचारश्चेति विषयान् विज्ञाय तेषां फलकथने निपुणो भविष्यति। 	1	15	20
	3.1 शुभाशुभलक्षणविचारः	<ul style="list-style-type: none"> • विविधशुभाशुभयोगान् विज्ञाय अनुप्रयोगे क्षमो भविष्यति। 	1	15	20

3	<p>3.2 रोगाऽर्तस्य शुभाशुभज्ञानम्</p> <p>3.4 प्रवासचिन्ता</p> <p>3.5 नष्टप्राप्तिज्ञानम्</p> <p>3.6 लाभालाभज्ञानम्</p> <p>3.7 विवाहज्ञानम्</p>	<ul style="list-style-type: none"> • रोगाऽर्तस्य शुभाशुभज्ञानार्थं शास्त्रोक्तविविधयोगान् विज्ञाय फलकथने समर्थो भविष्यति । • प्रवासिनामगमनागमन ग्रन्थोक्त योगान् ज्ञात्वा फलकथने निपुणो भविष्यति । • प्रश्नकुण्डल्यानुसारेण नष्टवस्तुस्थितिज्ञानयोगान् विज्ञाय फलकथने क्षमो भविष्यति । • प्रश्नकुण्डल्यानुसारेण कन्यापुत्रजन्मविचार-विवाहयोगविचारश्चेति विषयान् ज्ञात्वा तेषां फलकथने निपुणो भविष्यन्ति। • प्रश्नकुण्डल्यानुसारेण विवाहयोगान् ज्ञात्वा तेषां फलकथने निपुणो भविष्यन्ति। 			
4	4.1 प्रश्नकाले वृष्टिज्ञानम्	<ul style="list-style-type: none"> • प्रश्नकुण्डल्यानुसारेण वृष्टिसंबन्धिनःयोगान् विज्ञाय फलकथने क्षमो भविष्यति । 	1	15	20

	4.2 तस्करस्य स्वरूपज्ञानम् 4.3 नृपतिदिनचर्याज्ञानम्	<ul style="list-style-type: none"> • प्रश्नलग्नाधारेण तस्करस्य स्वरूपविषये फ़लकथने समर्थो भविष्यति I • राज्ञःनित्यकर्मःकीदृशः भवेत् इति ज्ञातुं समर्थो भविष्यति I 			
5	5.1 अनुशिक्षण/ आन्तरिकमूल्यांकनम्	<ul style="list-style-type: none"> • अनुशिक्षणमाध्यमेन क्लिष्टविषयवस्तूनि सम्यगवगत्य तेषां विश्लेषणे क्षमो भविष्यति। • आन्तरिकमूल्यांकनेन प्राप्तज्ञानस्य परीक्षणं भूत्वा आत्मविश्लेषणे समर्थो भविष्यति। 	Non Credit	15	20

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः
(केन्द्रीयविश्वविद्यालयः)

बी-4 कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम् नवदेहली - 110016

अधिगमपरिणामाः (Learning Outcome)

संकायः - वेदवेदांगपीठम्

विभागः -ज्योतिषम्

कक्षा- शास्त्री

सत्रम्- तृतीयम्

पत्रम्- षष्ठ

विषयः -फलितज्योतिषम्

ग्रन्थनाम- जातकालङ्कारः

पत्र कोड - सीसी-06

इकाई	पाठ्यांशः (विषयवस्तु)	अधिगमपरिणामाः (Learning Outcome)	क्रेडिट	होरा	अङ्काः
01	संज्ञाध्यायः 1.1 मंगलाचरणम् 1.2 द्वादशभावसंज्ञा कथनम् 1.3 भावनां विशिष्टसंज्ञानिरूपणम् 1.4 ग्रहदृष्टिः,	<ul style="list-style-type: none">जातकालङ्कारग्रन्थग्रन्थकारयोः विषये परिचयमवाप्य तेषां विशेषतां वक्तुं शक्यति।तन्वादि भावानां विभिन्नसंज्ञानां शुभाशुभत्वञ्च अवगम्य तेषां समीक्षणे समर्थो भविष्यति।द्वादशभावानां विशेषसंज्ञानां परिचयं प्राप्य तेषां विशेषतां विषये ज्ञास्यति ।ग्रहाणां दृष्टिस्तथा च तेषां मित्रामित्रत्वविषये	1	15	20

	ग्रहमित्रामित्रविचारः	ज्ञास्यति।			
02	<p>भावाध्यायः</p> <p>2.1 प्रथमभावतः तृतीयभावपर्यन्तं फलम् ।</p> <p>2.2 चतुर्थभावतः षष्ठभावपर्यन्तं शुभाशुभयोगफलम्।</p> <p>2.3 सप्तमभावतः नवमभावपर्यन्तं शुभाशुभफलम्।</p> <p>2.4 दशमभावतः द्वादशभावपर्यन्तं</p>	<ul style="list-style-type: none"> • प्रथमभावतः तृतीयभावपर्यन्तं भावजनितशुभाशुभयोगफलं विज्ञाय फलकथने सक्षो भविष्यति। • धनप्राप्तयन्धत्व-भ्रातृसुखकारकयोगन् च ज्ञास्यति। • गृहप्राप्तियोग वाहनप्राप्तियोग मूकत्वयोग संततियोग व्रणादियोगञ्च ज्ञास्यति। • सप्तमभावजनित विवाहयोगान् स्त्रीप्राप्तियोग स्त्रीनाशयोग अविवाहितादियोगानां विषये ज्ञास्यति। • अष्टमभावोत्पन्नविविधयोगान् अवगम्य फलकथने सक्षो भविष्यति। 	1	15	20

	<p>शुभाशुभफलम्।</p> <p>योगाध्यायः</p> <p>2.5 अनिष्ट-परजात-परस्त्री-कुष्ठदियोगाः</p> <p>2.6 व्यभिचार-अपकीर्ति-हीनवीर्य-कामी-वाचालादियोगाः।</p> <p>2.7 दाद-प्लीहा-पंगु-वात-व्याधि-दन्त-दुर्गन्धि-नेत्र-खंजादियोगाः।</p>	<ul style="list-style-type: none"> • नवमभावसम्बन्धित विविधयोगान् अवगम्य फलनिरूपणे क्षमो भविष्यति। • दशमभावतो द्वादशभावपर्यन्तं ग्रहस्थित्युत्पन्न शुभाशुभयोगान् अवगम्य फलकथने समर्थो भविष्यति। • अनिष्ट-परजात-परस्त्री-कुष्ठयोगादिभिर्निर्मितानां विभिन्नाशुभयोगानवगम्य व्यावहारिकजीवने तेषामनुप्रयोगे दक्षो भविष्यति। • व्यभिचार-अपकीर्ति-हीनवीर्य-कामीयोग-वाचालयोगादिभिर्निर्मितानां विभिन्नाशुभयोगान् अवगम्य व्यावहारिकजीवने तेषामनुप्रयोगे दक्षो भविष्यति। • दाद-प्लीहा-पंगु-वात-व्याधि-दन्त-दुर्गन्धि-नेत्र-खंजयोगादिभिर्निर्मितानां विभिन्नाशुभयोगान् अवगम्य व्यावहारिकजीवने तेषामनुप्रयोगे दक्षो भविष्यति। 			
03	<p>विषकन्याध्यायः</p> <p>3.1 विषकन्यायोगः</p> <p>3.2 विषाख्यभंगयोगः</p>	<ul style="list-style-type: none"> • तिथिवारनक्षत्रजनितविषकन्यायोगानवगम्य तद्विश्लेषणे क्षमो भविष्यति। • विषकन्यायोगस्य भंगत्वं ज्ञास्यति। 	1	15	20

	<p>आयुर्दायध्यायः</p> <p>3.3 आयुमूलं दीर्घायुः- आयुमानञ्च योगाः।</p> <p>3.4 वर्षादि आयुमानयोगः शतवर्षाधिकआयुमानयोगश्च।</p>	<ul style="list-style-type: none"> • आयुःसम्बन्धितविविधयोगानवगम्य फलकथने सक्षमो भविष्यति। • विविधयोगानवगम्य वर्षाद्यायुमानविषये ज्ञास्यति। 			
04	<p>वैपरीत्यभाव-फलाध्यायः</p> <p>4.1 कुलप्रसिद्धयोगाः</p> <p>4.2 भाग्यवानयोगाः</p> <p>4.3 भावानुसारविचारः</p>	<ul style="list-style-type: none"> • कुलप्रसिद्धियोगानवगम्य फलकथने क्षमो भविष्यति। • भाग्यवानयोगानवगम्य तत् फलसमीक्षणे समर्थो भविष्यति। • कुण्डल्यां भावानुसारग्रहस्थितिमवगम्य जातकस्य भाग्यफलकथने दक्षो भविष्यति। 	1	15	20
05	<p>आन्तरिकमूल्यांकनम्</p>	<p>आन्तरिकमूल्यांकनेन प्राप्तज्ञानस्य परीक्षणोपरान्तमात्मविश्लेषणे समर्थो भविष्यति।</p>	Non Cred it	15	20

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः
(केन्द्रीयविश्वविद्यालयः)

बी-4, कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम्, नवदेहली – 110016

अधिगमपरिणामाः (Learning Outcome)

संकाय- वेदवेदांग पीठ

कक्षा- शास्त्री

ग्रन्थनाम – बृहद्वास्तुमाला

सत्रम्- तृतीयम्

पत्रम्-सप्तम पत्रम्

विभागः- ज्योतिषम्

विषयः -फलितज्योतिषम्

सीसी-07

इकाई	पाठ्यांशः (विषयवस्तु)	अधिगमपरिणामाः (Learning Outcome)	क्रेडिट	होरा (Hours)	अङ्काः
01	1.1 ग्रंथस्य मंगलाचरणम्, गृहनिर्माणप्रयोजनम्। 1.2 गृहनिर्माणलग्नविचारः, ग्रामवासनाराकृतिचक्रम्। 1.3 काकिणीविचारः, भूमिलक्षणम्, भूमिशोधनम्।	<ul style="list-style-type: none">वास्तुपुरुषस्वरूपं गृहनिर्माणस्य हेतुः जीर्णोद्धारफलं परगृहनिवासफलञ्च जास्यति।गृहारम्भविधेः नराकारचक्रस्य ग्रामवासचक्रस्य शुभाशुभफलबोधचक्रस्य वर्गादिज्ञानस्य काकिणीविचारस्य ग्रामवासविचारचक्रस्य साधने प्रयोगे च	1	15	20

		<p>दक्षो भविष्यति।</p> <ul style="list-style-type: none"> • भूमिलक्षणानि भूमिलक्षणफलञ्च ज्ञात्वा तथा च प्रशस्ता भूम्याः विषये एवमेव भूमयः दोषान् ज्ञात्वा तेषां साधने प्रयोगे च क्षमो भविष्यति। 			
02	<p>2.1 इष्टिकानामानि स्थापनानि च। 2.2 शिलान्यासविधिः, गृहनिर्माणेत्याज्यकाष्ठानि। 2.3 वृक्षच्छेदनमुहूर्तः, गृहोच्चमानम्, प्लवफलम्, भूमिशोधने सूत्रनिर्णयः।</p>	<ul style="list-style-type: none"> • इष्टिकाचक्रस्य ज्ञानं तथा च शिलान्यासविधिं स्पष्टयतुं समर्थो भविष्यति। • ग्राह्य-त्याज्यकाष्ठानां ज्ञानं प्राप्स्यति। • वृक्षच्छेदनमुहूर्तानां प्रयोगकर्तुं समर्थो भविष्यति। 	1	15	20
03	<p>3.1 शल्यनिष्कासनम्, शल्यानयनप्रकारः। 3.2 दिक्साधनम्, पिण्डानयनम्। 3.3 आयसाधनम्, शालाघ्नुवाङ्कानामानयनम् ।</p>	<ul style="list-style-type: none"> • शल्यानयनप्रकारं ज्ञात्वा भूम्याः शुभाशुभत्वं ज्ञास्यति। • दिक्साधनेन दिशां सम्यक्ज्ञानं प्राप्तकर्तुं सक्षयति। • पिण्डानयनस्य विधिं ज्ञात्वा पिण्डानयनकर्तुं समर्थो भविष्यति। • आयाद्यानयन माध्यमेन आयानां स्वरूपाणि फलानि च ज्ञास्यति। 	1	15	20

		<ul style="list-style-type: none"> • गणनाविचारमध्यमेन गृहनक्षत्रज्ञानं योनिज्ञानं नाडीज्ञानं अंशज्ञानं द्रव्यज्ञानं ऋणज्ञानं ताराज्ञानं च भविष्यति। 			
04	<p>4.1 गृहस्यषोडशनामानि, वास्तुनिवेशनम्।</p> <p>4.2 गृहाराम्भेकालशुद्धिः, वृषवास्तुवत्सचक्रम्।</p> <p>4.3 कूर्मचक्रम्, द्वारस्थापनम्, द्वारनिर्णयः।</p>	<ul style="list-style-type: none"> • गृहारम्भे राहुमुखविचारः मासादि विचारः पक्षशुद्धिः निषिद्धतिथयः नक्षत्रशुद्धिविचारः शुभयोगाः गृहायुष्यविचारानां ज्ञानं कृत्वा तेषां प्रयोगकर्तुं क्षमो भविष्यति। • सप्तशलाकाचक्रज्ञानमाध्यमेन वास्तुनः शुभाशुभत्वं ज्ञास्यति। • वास्तुचक्रस्य ज्ञानं वृषवास्तुचक्रज्ञानं वत्सचक्रस्य ज्ञानं कूर्मचक्रस्य ज्ञानं तथा च वास्तुपुरुषस्य स्थितिनिर्णयकर्तुं दक्षो भविष्यति। • द्वारनिर्णयं ज्ञात्वा द्वारवेधफलं ज्ञास्यति। 	1	15	20
05	5. अनुशिक्षण/आन्तरिकमूल्यांकनम्	<ul style="list-style-type: none"> • अनुशिक्षणमाध्यमेन क्लिष्टविषयवस्तूनि सम्यगवगत्य तेषां विश्लेषणे क्षमो भविष्यति। 	Non Credit	15	20

		<ul style="list-style-type: none">• आन्तरिकमूल्यांकनेन प्राप्तज्ञानस्य परीक्षणं भूत्वा आत्मविश्लेषणे समर्थो भविष्यति।			
--	--	---	--	--	--

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः
(केन्द्रीयविश्वविद्यालयः)

बी-4 कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम् नवदेहली - 110016

अधिगमपरिणामाः (Learning Outcome)

संकाय - वेदवेदांगपीठम्

विभागः - ज्योतिषम्

कक्षा - शास्त्री

सत्रम् - पंचम सत्रम्

पत्रम् - अष्टमपत्रम्

विषयः - फलितज्योतिषम्

ग्रन्थनाम - मुहूर्तचिंतामणि

कोड - सी. सी. 08

इकाई	पाठ्यांशः (विषयवस्तु)	अधिगमपरिणामाः (Learning Outcome)	क्रेडिट	होरा	अङ्काः
01	1.1 अष्टौ विवाहाः 1.2 भार्याप्रशंसा 1.3. विवाहफलम् 1.4. प्रश्नलग्नातविवाहयोगाः 1.5 वैधव्यायोगः	1.1 अष्टविध विवाहस्य कान प्राप्स्यति । 1.2 भार्या कीदृशी भवेत् इत्यस्मिन् विषये ज्ञास्यति। 1.3. विवाह प्रयोजनं, विवाहलग्नस्य महत्त्वञ्च विज्ञाय तेषां विषये वक्तुं शक्यति । 1.4 प्रश्नलग्नात् विग्रहयोग विचारयितु	1	15	20

	<p>1.6 मृत्वत्सा योगः</p> <p>1.7 विवाहभङ्गयोगाः</p> <p>1.8 कुम्भविवाहविचारः</p> <p>1.9 अश्वत्थविवाह :</p> <p>1.10 विष्णुप्रतिमया सह विवाहः</p>	<p>दक्षो भविष्यति ।</p> <p>1.5 विवाह वैधव्यादियोगविचार कृत्वा तत्फलं कथयितुं शक्यति ।</p> <p>1.6 प्रश्न लग्नात् मृत्वत्सायोग विचारं कृत्वा फलकथने दक्षो भविष्यति ।</p> <p>1.7 प्रश्न लग्नात् विवाहभङ्गयोगान् परिज्ञाय तत्फलं कथयितुं शक्यति ।</p> <p>1.8 वैधव्यादिदोषनिवारणाय कुम्भविवाहविधि ज्ञास्यति ।</p> <p>1.9 अश्वत्थविवाहविधिपरिज्ञायू वैधव्य दोष परिहाराय दक्षो भविष्यति ।</p> <p>1.10 वैधव्यादि अनिष्टयोगानां परिहाराय विष्णुप्रतिमया सह विवाहे कृत्वा फलकथने दक्षो भविष्यति ।</p>			
02	<p>2.1 कन्यावरण मुहूर्तः</p> <p>2.2. वाग्दानप्रकारः</p> <p>2.3 वरणमुहूर्तः</p>	<ul style="list-style-type: none"> • कन्यावरणमुहूर्तविचारं परिज्ञाय तेषां प्रयोग दक्षो भविष्यति। • वाग्दानस्य महत्त्वं विज्ञाय तस्य विषये वक्तुं शक्यति। • वरणमुहूर्तविचारं विज्ञाय तेषां प्रयोगे दक्षो भविष्यति। 	1	15	20

	<p>2.4 कन्याविवाहकालः, विवाहे विहितमासाः</p> <p>2.1 विवाहै मास विशेषः</p> <p>2.2 जन्म-मासादौ विशेषः</p> <p>2.3 त्रिज्येष्ठविचारः</p> <p>2.4 त्रिबल शुद्धिः</p>	<ul style="list-style-type: none"> • कन्याविवाहकालं परिज्ञाय विवाहे विहितमासाः तत्फलञ्च वक्तुं भक्ष्यति। • विवाहार्थं मासविचार परिज्ञाय तेषां अनुप्रयोगे दक्षो भविष्यति • विवाहार्थं जन्म-मासादिविचारं परिज्ञाय तेषामनुप्रयोगे दृने भविष्यति। • ज्येष्ठमासे ज्येष्ठयोर्वधुवरयोर्विवाहविचारं कृत्वा तेषां फलकथने क्षमो भविष्यति। • त्रिबलशुद्धिविचारः परिज्ञाय तेषामनुप्रयोगे दक्षो भविष्यति 			
--	--	--	--	--	--

03	<p>3.1 अष्टकूटविचारः</p> <p>3.2 दुष्ट भूकूटपरिहारः</p> <p>3.3 दुष्टगणकूटादिपरिहारः</p>	<p>3.1 अष्टकूट विचारः परिहारश्चेत्यादि- - विषयानवगत्य निगदितुं शक्यति ।</p> <p>3.2 दुष्टभूकूटपरिहाराय फलकथने दक्षो भविष्यति</p> <p>3.3 दुष्टगण कूट विचारः परिहारश्चेत्यादि</p>	1	15	20
----	--	--	---	----	----

	3.4 नाडीदोषे जपादिकम् 3.5 नाडीदोष परिहारः	विषयानवगत्य निगदितुं शक्यति । 3.4 नाडीदोषपरिहाराय जयादिकं विचार कृत्वा फलकथने दक्षो भविष्यति। 3.5 नाडीदोषपरिहारस्य विचार कृत्वा तेषामनु प्रयोगे दक्षो भविष्यति			
04	4.1 गण्डान्तदोषाः (नक्षत्र गण्डान्तदोष, लग्नगण्डान्ते विशेषः, तिथि गण्डान्तदोषः) 4.2 माङ्गलिकदोषः परिहारश्च, 4.3 लतादिदशदोषविचारः देशभेदेन परिहारश्च। 4.4 लग्न शुद्धिः (विहित नवांशः लग्नभङ्गयोगः, लग्नेवर्ज्यग्रहाः, गोधूलि विचारः)	<ul style="list-style-type: none"> • गण्डान्तदोषविचारः परिहारश्चत्यादि विषयान परिज्ञाय तेषां विश्लेषणे क्षमो भविष्यति। • माङ्गलिकदोषः परिहारश्च विज्ञाय तस्यानुप्रयोगे दक्षो भविष्यति। • लतादिदशदोषविचारं परिज्ञाय तेषां प्रयोगे दक्षो भविष्यति। • विगहेलग्नशुद्धिं परिज्ञाय तस्य विश्लेषणे दक्षो भविष्यति। 	1	15	20
05	आन्तरिकमूल्यांकनम्	• आन्तरिकमूल्यांकनेन प्राप्तज्ञानस्य परीक्षणोपरान्तमात्मविश्लेषणे समर्थाः भविष्यन्ति।	Non Cred it	15	20

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः
(केन्द्रीयविश्वविद्यालयः)

बी-4 कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम् नवदेहली - 110016

अधिगमपरिणामाः (Learning Outcome)

संकाय - वेदवेदांगपीठम्

विभागः - ज्योतिषम्

कक्षा- शास्त्री

सत्रम् - पंचम सत्रम्

पत्रम् - नवम

विषयः - फलितज्योतिषम्

ग्रन्थनाम - भुवनदीपकः

कोड - सी-09

इकाई	पाठ्यांशः (विषयवस्तु)	अधिगमपरिणामाः (Learning Outcome)	क्रेडिट	होरा	अङ्काः
01	1.1 गृहाधिपद्वार ग्रहोच्चनीचद्वार शत्रुभिन्नद्वारञ्च। 1.2 राहुगृहोच्चनीचद्वारं केतुस्थितिद्वारञ्च। 1.3 ग्रहस्वरूपादिद्वारम्	<ul style="list-style-type: none">• सूर्यादिग्रहाणां राश्याधिपत्यम्- उच्चनीचस्थानं - मित्रामित्रत्वञ्च अवगम्यफलकथने क्षमो भविष्यति।• राहुकेत्वो निजस्थानम् उच्चनीचस्थानञ्च ज्ञास्यति।• ग्रहाणां स्वरूपं धातु-मूल-जीवादिसंज्ञाञ्च अवगम्य प्रश्नकुण्डल्यां तेषामनुप्रयोगे दक्षो भविष्यति।	1	15	20

	<p>1.4 द्वादशभावविचारद्वारम्</p> <p>1.5 इष्टकालसाधनद्वारम्</p> <p>1.6 लग्नविचारद्वारम्</p>	<ul style="list-style-type: none"> • तन्वादिद्वादशभावतो विचारणीयविषयान् अवगम्य तेषामनुप्रयोगे कुशलत्वमाप्नोति। • ग्रन्थोक्तरीत्या इष्टकालविधिं ज्ञास्यति। • प्रश्नकुण्डल्यां लग्नस्य महत्वम् अवगम्य फलकथने दक्षो भविष्यति। 			
02	<p>2.1 विनष्टग्रहविचारद्वारम्</p> <p>2.1 राजयोगद्वारं</p> <p>लाभाऽलाभविचारद्वारञ्च</p> <p>2.3 लग्नेशस्थितिद्वारम्</p> <p>2.4 गर्भक्षेमद्वारं गुर्विणीप्रसवद्वारं</p> <p>अपत्ययुग्मप्रसवद्वारं</p> <p>गर्भमाससंख्याज्ञानद्वारञ्च।</p>	<ul style="list-style-type: none"> • विनष्टग्रहस्य लक्षणम् अवगम्य कुण्डल्यां तस्य फलकथने दक्षो भविष्यति। • राजयोगलाभाऽलाभप्रश्नविषये च ज्ञास्यति। • प्रश्नकालिकलग्नेशस्य स्थितिपूर्वकं कार्यसिद्धिज्ञानविधिं अवगम्यकार्यसिद्धिनिर्दिष्टुं दक्षो भविष्यति। • गर्भविषयकसमस्तशास्त्रीयसिद्धान्तानवगम्य तेषामनुप्रयोगे दक्षो भविष्यति। 	1	15	20

03	<p>3.1 स्त्रीप्राप्तिविचारद्वारं विवाहविचारद्वारञ्च</p> <p>3.2 विवादविचारद्वारं संकीर्णपदनिर्णयद्वारञ्च</p> <p>3.3 दीप्तपृच्छाद्वारं पथिकगमनागमनद्वारञ्च 3.4</p> <p>मृत्युर्योगद्वारम्</p> <p>3.5 दुर्गभंगद्वारम्</p>	<ul style="list-style-type: none"> • स्त्रीप्राप्तिविवाहादिप्रश्नानां विश्लेषणे कुशलो भविष्यति। • विवादपथिकगमनागमनविषयकप्रश्नानां निष्पादने समर्थो भविष्यति। • रुग्णस्य मृत्युयोगान् अवगम्यफलकथने दक्षो भविष्यति। • दुर्गभंगसम्बन्धितप्रश्नानां फलकथने समर्थो भविष्यति । 	1	15	20
04	<p>4.1 चौर्यादिस्थानद्वारं</p> <p>4.2 क्रयाणकार्षद्वारम्</p> <p>नौमृतिबन्धनद्वारम्</p> <p>4.3 अतीतदिनलाभादिद्वारम्</p> <p>4.4 लग्नेशांशलाभद्वारम्</p> <p>4.5 द्रेष्काणादिफलज्ञानद्वारम्</p>	<ul style="list-style-type: none"> • चौर्यादिप्रश्नानां निष्पादने समर्थो भविष्यति। • लाभालाभस्तथा च बन्दीविमोचनविषयकप्रश्नानां विश्लेषणे दक्षो भविष्यति। • लग्नेशस्य स्थितिवशात् लाभालाभविषये जास्यति। • द्रेष्काणकुण्डल्यां ग्रहस्थितिमवगम्य 	1	15	20

	4.6 दोषज्ञानद्वारम् दिनचर्याज्ञानद्वारम्।	शुभाशुभफलकथने क्षमो भविष्यति। • प्रश्नकुण्डल्यां ग्रहस्थितिमवलोक्य दोषादिज्ञाने तथा च दिनचर्याविषयकप्रश्नानां फलसमीक्षणे सक्षमो भविष्यति।			
05	आन्तरिकमूल्यांकनम्	• आन्तरिकमूल्यांकनेन प्राप्तज्ञानस्य परीक्षणोपरान्तमात्मविश्लेषणे समर्थो भविष्यति।	Non Cred it	15	20

लालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः
(केन्द्रीयविश्वविद्यालयः)

बी-4, कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम्, नवदेहली – 110016

अधिगमपरिणामाः (Learning Outcome)

संकायः - वेदवेदांगपीठम्

कक्षा- शास्त्री

ग्रन्थनाम – बृहद्वास्तुमाला

विभागः – ज्योतिषम्

विषयः -फलितज्योतिषम्

सत्रम्- पंचम सत्रम् पत्रम्- सीसी-10

इकाई	पाठ्यांशः (विषयवस्तु)	अधिगमपरिणामाः (Learning Outcome)	क्रेडिट	होरा (Hours)	अ इकाः
01	1.1 त्रिविधगृहप्रवेशः, कालशुद्धयादिकम्। 1.2 प्रवेशनक्षत्रेषु शुभाशुभफलानि, प्रवेशे शुभलग्नानि। 1.3 जीर्णगृहप्रवेश-विचारः, जीर्णगृहप्रवेशे निषिद्धनक्षत्राणि।	<ul style="list-style-type: none">• नृपादिब्राह्मणान्तानां पञ्च-पञ्च गृहनिर्माणविधानं ज्ञास्यति।• गृहप्रवेशविधिं ज्ञात्वा गृहप्रवेशनिर्णये समर्थो भविष्यति।• कुम्भचक्रस्य ज्ञानं प्राप्स्यति।• वाटिका रोपणस्य माहात्म्यं ज्ञास्यति।• गृहाऽऽरामनिर्माणे जलयन्त्रनिर्माणे च दक्षो भविष्यति।	1	15	20

02	2.1 गृहराम्भोक्तमासाः, त्रिविधप्रवेशेऽपि वास्तुपूजा। 2.2 अश्वगृहनिर्माणे चरणिविचारः। 2.3 गृहवाटिकायां त्याज्यवृक्षविचारः, दिग्विभागेनवृक्षारोपणविचार।	<ul style="list-style-type: none"> • ग्रिहारम्भमासानां ज्ञाने दक्षो भविष्यति। • त्रिविधगृहप्रवेशं वास्तुपूजां च कर्तुं दक्षो भविष्यति। • चरणिज्ञानेन पशुगृहनिर्माणे क्षमो भविष्यति। • अश्वशाला गजशालयोः निर्माणे दक्षो भविष्यति। • आलेख्यनिर्माणे निषिद्धपशुपक्षिणां ज्ञानं भविष्यति। 	1	15	20
03	3.1 वृक्षारोपणम्, वृक्षारोपणेकालनिर्णयः। 3.2 सेचनविधिः, बीजविधानम्, कूपनिर्माणफलम्। 3.3 मण्डपादिनिर्माणप्रकारः दकार्गलम्, वृक्षायुर्वेदाध्यायः।	<ul style="list-style-type: none"> • विशेषतः मरुप्रदेशे (जाङ्गलदेशे) जलप्राप्तिस्थानस्य ज्ञाने क्षमो भविष्यति। • वृक्षारोपणस्य प्रयोजनं ज्ञास्यति। • मृदुभूम्याः प्राशस्त्यं ज्ञास्यति। • वृक्षारोपणसिद्धान्तानां रोपणविधिनाञ्च ज्ञानप्राप्ते सफलो भविष्यति। • रोपितवृक्षाणां सेचनविधिं ज्ञाने क्षमो भविष्यति। • वृक्षाणां रोगज्ञाने चिकित्साप्रकारे च दक्षो भविष्यति। • दकार्गलस्य विस्तृतं ज्ञानं भविष्यति। 	1	15	20
04	4.1 दिगीशाः, शिरानामानि,	<ul style="list-style-type: none"> • विष्णुधर्मोत्तरपुराणे वर्णितं जलाशयमाहात्म्यं 	1	15	20

	<p>शिराचिन्हनिर्देशाः।</p> <p>4.2 दिग्विभागेन कूपलक्षणम्, कूपचक्रम्, कूपमुहूर्ताः, तडागचक्रम्।</p> <p>4.3 देवमन्दिरनिर्माण- प्रयोजनम्, देवालयोक्तवास्तु- पुरुषलक्षणम्।</p> <p>4.4 द्वारविभागश्च।</p> <p>4.5 जलाशयारामदेवप्रतिष्ठा- मुहूर्ताः।</p>	<p>ज्ञास्यति।</p> <ul style="list-style-type: none"> • दिगीशाः शिरानामानि च ज्ञात्वा जलयुक्तं जलरहितस्थानस्य च ज्ञाने दक्षो भविष्यति। • शुद्धजलस्थानस्य ज्ञाने समर्थो भविष्यति। • कूपलक्षणं तथा च भूमिगुणवर्णज्ञाने दक्षो भविष्यति। • कूपचक्रं तडागचक्रं निर्वाचक्रस्य च ज्ञानं प्राप्स्यति। • देवमन्दिरनिर्माणस्य प्रयोजनं ज्ञास्यति। • प्रासादानां नामानि लक्षणानि च ज्ञात्वा देवालयविधाने समर्थो भविष्यति। • जलाशयारामदेवप्रतिष्ठानां मुहूर्तविवेचने समर्थो भविष्यति। • देवस्थापनायां मास-पक्ष-तिथि-वार-नक्षत्र-लग्नशुद्धिज्ञाने कुशलो भविष्यति। 			
05	अनुशिक्षण/आन्तरिकमूल्यांकनम्	<ul style="list-style-type: none"> • अनुशिक्षणमाध्यमेन क्लिष्टविषयवस्तूनि सम्यगवगत्य तेषां विश्लेषणे क्षमो भविष्यति। • आन्तरिकमूल्यांकनेन प्राप्तज्ञानस्य परीक्षणं भूत्वा आत्मविश्लेषणे समर्थो भविष्यति। 	Non Cred it	15	20

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः
(केन्द्रीयविश्वविद्यालयः)

बी-4 कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम् नवदेहली - 110016

अधिगमपरिणामाः (Learning Outcome)

संकाय - वेदवेदांगपीठम्

विभागः - ज्योतिषम्

कक्षा - शास्त्री सत्रम् - पंचमसत्रम् पत्रम् - एकादशपत्रम्

विषयः - फलितज्योतिषम्

ग्रन्थनाम - जैमिनीसूत्रम्

कोड - C-11

इकाई	पाठ्यांशः (विषयवस्तु)	अधिगमपरिणामाः (Learning Outcome)	क्रेडिट	होरा	अङ्काः
01	1. मंगलाचरणम् 2. राशिदृष्टिः 3. ग्रहदृष्टिः 4. दृष्टिचक्रम् 5. अंकज्ञानचक्रम् 6. अर्गलायोगः अर्गलाबाधकयोगः	<ul style="list-style-type: none">• जैमिनी सूत्रग्रन्थस्य ग्रन्थकारस्य च विषये परिचयमवाप्य तेषां विशेषतां वक्तुं शक्यति।• राशिदृष्टिः तत्फलञ्च ज्ञातुं शक्यति।• ग्रहदृष्टिः तत्फलञ्च ज्ञातुं शक्यति।• दृष्टिचक्रस्य अवबोधो भविष्यति।• अंकज्ञानचक्रस्य ज्ञानं भविष्यति।• अर्गलायोगं तद्बाधकयोगञ्च विचार्य	1	15	

	<p>7. स्पष्टग्रहचक्रम्</p> <p>8. द्वादशभावचक्रम्</p> <p>9. राश्यर्गलाचक्रम् ।</p>	<p>तेषामनुप्रयोगे सक्षमो भविष्यति।</p> <ul style="list-style-type: none"> • स्पष्टग्रहसाधनं विज्ञाय स्पष्टग्रहचक्रस्य ज्ञानं प्राप्स्यति । • द्वादशभावसाधनमवगत्य तेषां साधनेप्रयोगे दक्षो भविष्यति। • राश्यर्गलाचक्रनिर्माणस्य प्रविधिं परिज्ञाय तेषां विश्लेषणं कर्तुं दक्षो भविष्यति। 			
02	<p>1. गुलिकज्ञान प्रकारः</p> <p>2. चरकारकाः स्थिरकारकाः</p> <p>3. चरदशाविचारः</p> <p>4. पदनिरूपणम्</p> <p>5. होरादिषड्वर्गाः</p> <p>6. आत्मकारक नवांशवशतो ग्रहाणां फलविचारः।</p> <p>7. कारकांशराशिफलम्</p> <p>8. कारकांशकुण्डल्याग्रहस्थित्या फलानि।</p> <p>9. केमद्रुमयोगः</p>	<ul style="list-style-type: none"> • गुलिकानयनविधिं ज्ञातुं शक्यति । • चरकारकानामवबोधो भविष्यति। • स्थिरकारकानां ज्ञानं भविष्यति । • चरदशासाधनस्य विधिं परिचयो भविष्यति। • पदनिरूपणस्य ज्ञानं शक्यति। • होरादिषड्वर्गानां ज्ञानं भविष्यति। • आत्मकारकनवांशवशतो ग्रहाणां स्थित्यानुसारेण फलं वक्तुं समर्थो भविष्यति। • कारकांशराशिफलं जास्यति। • कारकांशकुण्डल्यां ग्रहस्थित्यानुसारेण फलं वक्तुं शक्यति। 	1	15	20

		<ul style="list-style-type: none"> केमद्रुमयोगस्य विश्लेषणं कर्तुं दक्षो भविष्यति। 			
03	<ol style="list-style-type: none"> 1. पदप्रकरणम् 2. राजयोगाः 3. बन्धनयोगः 4. शुभयोगाः 5. उपपदप्रकरणम् 6. गौरादिवर्णज्ञानम्। 7. परजातयोगः 	<ul style="list-style-type: none"> पदनिरूपणं कृत्वा भावफलस्य विवेचनं कर्तुं निपुणो भविष्यति । राजयोगानां परिचयो भविष्यति । बन्धनयोगानां अवबोधो भविष्यति । शुभयोगानां परिचयो भविष्यति। फलादेशार्थे उपपदस्य ज्ञानं प्राप्स्यति । गौरादिवर्णज्ञानं कर्तुं दक्षो भविष्यति । परजातयोगानां ज्ञानं भविष्यति। 	1	15	20
04	<ol style="list-style-type: none"> 1. आयुर्दायनिरूपणम् 2. कक्ष्याहासः कक्ष्यावृद्धिः 3. निधन योगाः 4. अल्पायु-मध्यमामु-दीर्घायुयोगाः 5. महेश्वर-रुद्र-शैल-ब्रह्मग्रहाः 	<ul style="list-style-type: none"> आयुर्दायसाधनविधिं विज्ञाय कस्यापि आयुं निर्णेतुं समर्थो भविष्यति। कक्ष्या हासवृद्धिसाधनविधिं ज्ञातुं दक्षो भविष्या निधनयोगानांमवबोधो भविष्यति। अल्पायु-मध्यमायु-दीर्घायुश्च फलादेशकथितुं सक्षमो भविष्यति । 	1	15	20

		<ul style="list-style-type: none"> • महेश्वर-रुद्र-शूल-ब्रह्मग्रहाणां साधनविधिं परिज्ञाय तेषां विश्लेषणं कर्तुं सक्षमो भविष्यति । 			
05	आन्तरिकमूल्यांकनम्	<ul style="list-style-type: none"> • आन्तरिकमूल्यांकनेन प्राप्तज्ञानस्य परीक्षणोपरान्तमात्मविश्लेषणे समर्थो भविष्यति। 	Non Cred it	15	20

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः
(केन्द्रीयविश्वविद्यालयः)

बी-4 कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम् नवदेहली – 110016

अधिगमपरिणामाः (Learning Outcome)

संकाय – वेदवेदांगपीठम्

विभागः - ज्योतिष

कक्षा -शास्त्री सत्रम् – पंचम सत्रम्
ग्रन्थनाम – जैमिनीसूत्रम्

पत्रम् – एकादशपत्रम् विषयः -फलितज्योतिषम्

कोड – C-11

इकाई	पाठ्यांशः (विषयवस्तु)	अधिगमपरिणामाः (Learning Outcome)	क्रेडिट	होरा	अङ्काः
01	1. मंगलाचरणम् 2. राशिदृष्टिः 3. ग्रहदृष्टिः 4. दृष्टिचक्रम् 5. अंकज्ञानचक्रम् 6. अर्गलायोगः अर्गलाबाधकयोगः	<ul style="list-style-type: none">• जैमिनी सूत्रग्रन्थस्य ग्रन्थकारस्य च विषये परिचयमवाप्य तद् विषये ज्ञातुं शक्यति।• राशिदृष्टिः तत्फलञ्च ज्ञातुं शक्यति।• ग्रहदृष्टि तत्फलञ्च ज्ञातुं शक्यति।• दृष्टिचक्रस्यावबोधो भविष्यति।• अंकज्ञानचक्रस्य ज्ञानं भविष्यति।• अर्गलायोगं तद्बाधकयोगञ्च विचार्य	1	15	

	<p>7. स्पष्टग्रहचक्रम्</p> <p>8. द्वादशभावचक्रम्</p> <p>9. राश्यर्गलाचक्रम् ।</p>	<p>तदनुप्रयोगे सक्षमो भविष्यति।</p> <ul style="list-style-type: none"> • स्पष्टग्रहसाधनं विज्ञाय स्पष्टग्रहचक्रस्य ज्ञानं प्राप्स्यति। • द्वादशभावसाधनमवगत्य तत्साधने च प्रयोगे दक्षो भविष्यति। • राश्यर्गलाचक्रनिर्माणस्य प्रविधिं परिज्ञाय तेषां विश्लेषणं कर्तुं दक्षो भविष्यति। 			
02	<p>1. गुलिकज्ञान प्रकारः</p> <p>2. चरकारकाः स्थिरकारकाः</p> <p>3. चरदशाविचारः</p> <p>4. पदनिरूपणम्</p> <p>5. होरादिषड्वर्गाः</p> <p>6. आत्मकारक नवांशवशतो ग्रहाणां फलविचारः।</p> <p>7. कारकांशराशिफलम्</p> <p>8. कारकांशकुण्डल्याग्रहस्थित्या फलानि।</p> <p>9. केमद्रुमयोगः</p>	<ul style="list-style-type: none"> • गुलिकानयनविधिं ज्ञातुं शक्यति । • चरस्थिरकारकानामवबोधो भविष्यति। • चरदशासाधनस्य विधिं ज्ञास्यति। • पदनिरूपणस्य ज्ञानं शक्यति। • होरादिषड्वर्गानां ज्ञानं भविष्यति। • आत्मकारकनवांशवशतो ग्रहाणां स्थित्यानुसारेण फलं वक्तुं समर्थो भविष्यति। • कारकांशराशिफलं ज्ञास्यति। • कारकांशकुण्डल्यां ग्रहस्थित्यनुसारेण फलं वक्तुं शक्यति। • केमद्रुमयोगस्य विश्लेषणं कर्तुं दक्षो भविष्यति। 	1	15	20

03	<ol style="list-style-type: none"> 1. पदप्रकरणम् 2. राजयोगाः 3. बन्धनयोगाः 4. शुभयोगाः 5. उपपदप्रकरणम् 6. गौरादिवर्णज्ञानम्। 7. परजातयोगः 	<ul style="list-style-type: none"> • पदनिरूपणं कृत्वा भावफलस्य विवेचनं कर्तुं निपुणो भविष्यति। • राजयोगानां ज्ञानं भविष्यति। • बन्धनयोगानामवबोधो भविष्यति। • शुभयोगानां ज्ञानं भविष्यति। • फलादेशार्थमुपपदस्य ज्ञानं प्राप्स्यति । • गौरादिवर्णज्ञानं कर्तुं दक्षो भविष्यति । • परजातयोगानां ज्ञानं भविष्यति। 	1	15	
04	<ol style="list-style-type: none"> 1. आयुर्दायनिरूपणम् 2. कक्ष्याहासः कक्ष्यावृद्धिः 3. निधन योगाः 4. अल्पायु-मध्यमामु-दीर्घायुयोगाः 5. महेश्वर-रुद्र-शैल-ब्रह्मग्रहाः 	<ul style="list-style-type: none"> • आयुर्दायसाधनविधिं विज्ञाय कस्यापि आयुं निर्णेतुं समर्थो भविष्यति। • कक्ष्या हासवृद्धिसाधनविधिं ज्ञातुं दक्षो भविष्या • निधनयोगानामवबोधो भविष्यति। • अल्पायु-मध्यमामु-दीर्घायुश्च फलादेशकथितुं सक्षमो भविष्यति । • महेश्वर-रुद्र-शूल-ब्रह्मग्रहाणां साधनविधिं परिज्ञाय तेषां विश्लेषणं कर्तुं सक्षमो भविष्यति । 	1	15	20

05	आन्तरिकमूल्यांकनम्	<ul style="list-style-type: none"> आन्तरिकमूल्यांकनेन प्राप्तज्ञानस्य परीक्षणोपरान्तमात्मविश्लेषणे समर्थो भविष्यति। 	Non Cred it	15	20
----	--------------------	--	-------------------	----	----

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः
(केन्द्रीयविश्वविद्यालयः)

बी-4 कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम् नवदेहली – 110016

अधिगमपरिणामाः (Learning Outcome)

संकाय – वेदवेदांगपीठम्

विभागः - ज्योतिषम्

कक्षा -शास्त्री

सत्रम् – पंचम सत्रम्

पत्रम् – तृतीयपत्रम्

विषयः -फलितज्योतिषम्

ग्रन्थनाम – बृहज्जातकम् (आदितोऽरिष्टाध्यायपर्यन्तम्)

कोड – C-12

इकाई	पाठ्यांशः (विषयवस्तु)	अधिगमपरिणामाः (Learning Outcome)	क्रेडिट	होरा	अङ्काः
01	ग्रन्थनिर्माणप्रयोजनम्, होराशब्दार्थः, कालपुरुषः, नक्षत्रपुरुषः, उच्चनीचविभागः, वर्गोत्तममूलत्रिकोणविचारः।	• लोके जाननां प्राक्कर्मविपाकव्यक्तवं ग्रन्थस्य प्रयोजनम् । होरा शब्दात् छात्राः कालस्य ज्ञानं तस्य पंक्तिं सम्यक् अभिव्यक्ति। कालपुरुषस्य अस्मिन् अङ्गे जन्मकाले यो राशि पापग्रहाक्रान्तः तत्र जातस्योपघातो वक्तव्यः। यत्र सौम्यस्थितस्तत्र पुष्टिरिति ज्ञानं सम्प्राप्य छात्राः	1	15	20

		<p>फलकथने समर्थो भविष्यन्ति।</p> <ul style="list-style-type: none"> • ग्रहाणामुच्चनीच मूलत्रिकोणवर्गोत्तमादि ग्रहाणां बलत्वं निर्बलत्वं ज्ञात्वा फलनिर्णयार्थं सक्षमो भविष्यन्ति। 			
02	<p>राशिवर्णबलविचारः, ग्रहाणां स्वरूपम्, ग्रहाणां स्थानादिबलविचारः, ग्रहाणां वर्णप्रकृतिद्रव्यादिविचारः, ग्रहाणां राजादिविभागविचारः, ग्रहाणां पर्यायवाचीशब्दाः।</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ग्रहाणां प्रकृतिरूपगुणलक्षणादि वर्णस्वरूपस्थानबलाबलादि विस्तृतज्ञान सम्प्राप्य तेषां ग्रहाणां मानवजीवने फलं कथं भवेत्? इत्यादि विषये छात्राः सूक्ष्मफलादेशकरणार्थं समर्थो भविष्यन्ति। 	1	15	20
03	<p>गर्भाधानकालनिर्णयः, गर्भपुष्टिविचारः, गर्भपातविचारः षट्क्लीवयोगाः, यमलगर्भयोगाः, प्रसवकालनिर्णयः, पितृपरोक्षजन्मयोगाः, पारजातजन्मयोगाः, सर्पवेष्टितजन्मयोगाः, मातृपरित्यक्तयोगाः, प्रसूतिगृहविचारः दीपविचारः, सूतिकागृहविचारः, उपसूतिकाविचारः, द्रेष्टकाणवशात्</p>	<ul style="list-style-type: none"> • स्त्रीयाः ऋतुकालवशात् गर्भाधानकालनिर्णयः ज्ञानं आचार्येण सम्यक् प्रकारेण स्पष्टीकृता तेन ज्ञानेन छात्राः ज्योतिषशास्त्रीय फलविवेचने दक्षाः भविष्यन्ति। • गर्भाधानकालात् विभिन्नयोगाः तत्र वर्णिताः तेषां योगानां मानवजीवने प्रभावः दरीदृश्यते। एतेषां विषयाणामध्ययनेन छात्राः कुशलाः 	1	15	20

	अंगविचारः।	भविष्यन्ति।			
04	सद्योमरणयोगाः, चन्द्रकृत्- अरिष्टविचारः, लग्नकृत्-अरिष्टविचारः, भौमादिग्रहकृतअरिष्टविचारः, अरिष्टकालनिर्धारणम्।	<ul style="list-style-type: none"> जन्मकालात् एव जातकानां जीवनकालावधिं ज्ञानं ग्रहवशात् भवति तेन ज्ञानेन सद्योऽरिष्टः लग्नचंद्रग्रहकृत अरिष्टविचारः अरिष्टकालनिर्धारणं परिवारस्य जाननां कृते अरिष्टज्ञानं इत्यादि विषये ज्ञात्वा छात्राः फलकथने कुशलाः भविष्यन्ति। 	1	15	20
05	आन्तरिकमूल्यांकनम्	<ul style="list-style-type: none"> आन्तरिकमूल्यांकनेन प्राप्तज्ञानस्य परीक्षणोपरान्तमात्मविश्लेषणे समर्थो भविष्यति। 	Non Cred it	15	20

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः
(केन्द्रीयविश्वविद्यालयः)

बी-4 कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम् नवदेहली – 110016

अधिगमपरिणामाः (Learning Outcome)

संकाय – वेदवेदांगपीठम्

विभागः -ज्योतिषम्

कक्षा -शास्त्री

सत्रम्- षष्ठसत्रम् पत्रम् – त्रयोदशम्

विषयः -फलितज्योतिषम्

ग्रन्थनाम – शिल्पदीपकः

कोड – सी – 13

इकाई	पाठ्यांशः (विषयवस्तु)	अधिगमपरिणामाः (Learning Outcome)	क्रेडिट	होरा	अङ्काः
01	द्वारस्थापनविधिः पदमागे स्तम्भविधिः	• द्वारनिर्णयं ज्ञात्वा द्वारस्थापनविधिं ज्ञास्यति ।	1	15	20
02	कपाटविचारः	• कपाटविचारं कृत्वा विविधपक्षाणामनुप्रयोगे समर्थो भविष्यति ।	1	15	20
03	भूमिविचारः वास्तुभङ्गदोषः	• भूमिविचारं वास्तुभङ्गदोषं विज्ञाय तेषां विश्लेषणे दक्षो भविष्यति।	1	15	20
04	कोणविचारः	• गृहेशस्य वंशवृद्ध्यर्थं कोणविचारं ज्ञास्यति।	1	15	20

05	राहुविचारः	<ul style="list-style-type: none"> • राहुमुखपुच्छादिज्ञानं कृत्वा तस्य सिद्धान्तान् सम्यग्रूपेण प्रयोगं कर्तुं दक्षो भविष्यति । 			
06	ध्रुवादिषोडशगृहाणां नामानि ।	<ul style="list-style-type: none"> • ध्रुवादिषोडशगृहाणां साधनविधिं विज्ञाय तत् प्रयोगे निपुणो भविष्यति। 			
07	आन्तरिकमूल्यांकनम्	<ul style="list-style-type: none"> • आन्तरिकमूल्यांकनेन प्राप्तज्ञानस्य परीक्षणोपरान्तमात्मविश्लेषणे समर्थो भविष्यति। 	Non Cred it	15	20

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः
(केन्द्रीयविश्वविद्यालयः)

बी-4 कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम् नवदेहली - 110016

अधिगमपरिणामाः (Learning Outcome)

संकाय - वेदवेदांगपीठम्

विभागः - ज्योतिष

कक्षा -शास्त्री सत्रम् - षष्ठसत्रम् पत्रम् - चतुर्दशपत्रम्

विषयः -फलितज्योतिषम्

ग्रन्थनाम - बृहज्जातकम्

कोड - C- 14

इकाई	पाठ्यांशः (विषयवस्तु)	अधिगमपरिणामाः (Learning Outcome)	क्रेडिट	होरा	अङ्काः
01	पिण्डायुर्दायविचारः, चक्रपातहानिविचारः, कूरोदयहरणविचारः, प्राणिनां परमायुर्योगविचारः, जीवशर्मायुर्विचारः, सत्यायुर्विचारः, अमितायुर्योगविचारः. आयुर्विचारसंस्काराः, सूर्यादिग्रहाणां अष्टकवर्गस्थानम्, सूर्यादिग्रहाणां अष्टकफलननिरूपणम्,	<ul style="list-style-type: none">विभिन्नप्रकारेण आयुसाधनं भवति। जातकग्रन्थेषु आयुनिर्धारणस्य विविधभेदाः वर्णिताः सन्ति। तेषां आयुर्भेदानां सम्यक् ज्ञानं सम्प्राप्य जातकस्य आयुनिर्णयकरणार्थं छात्राः समर्थाः भविष्यन्ति।	1	15	20

	लग्नाष्टकवर्गविचारः।				
02	धनदातागृहनिर्णयम्, धनागमविशेषविचारः सूर्यादिग्रहाधारेण जीविकाज्ञानम्, पापग्रहाधारेण राजयोगविचारः, वंशानुक्रमेण राजयोगविचारः, राज्यलाभसमयनिर्धारणम्, तस्करपतियोगविचारः	<ul style="list-style-type: none"> • एतेषां विषयानां अध्ययनात् छात्रान् धनं जीविकोपार्जनं राजयोगं राज्यलाभं वंशानुक्रमेण राजयोगसम्बद्धानां ज्योतिषविषयाणां विश्लेषणार्थं विस्तृत बोधो भविष्यति। 	1	15	20
03	दशेशानां क्रमः, दशावर्षनिर्णयः, अन्तर्दशा-निर्णयः, अन्तर्दशा-वर्षज्ञानम्, निसर्गदशा क्रमः, दशाप्रवेशेणफलनिर्णयः. सूर्यादिग्रहाणां दशाफल विचारः।	<ul style="list-style-type: none"> • महर्षिपराशरोक्तविभिन्नदशानां साधनं ज्ञात्वा तेषां दशानां जातकस्य जीवने प्रयोगं कर्तुं शक्यन्ति। अनुकूल प्रतिकूल दशानुसारेण जातकानां शुभाशुभफलादेशकरणार्थं छात्राः समर्थाः भविष्यन्ति 	1	15	20
04	नाभसयोगानां संख्या. आश्रयदलयोगविचारः. गदा-शकट-विहग-श्रृंगाटक- हलयोगविचारः गदा-शकट-विहग-श्रृंगाटक-	<ul style="list-style-type: none"> • ज्योतिषशास्त्रेवर्णितनाभसयोगानां प्रकृतिगुणलक्षणादीनामाधारेण तेषां नामानि सन्ति। एतेषां योगानां मानवजीवने शुभाशुभफलज्ञानं सम्प्राप्य छात्राः फलकथने समर्थाः 	1	15	20

	योगफलविचारः, वज्रयवकमलवापी योगविचारः, वज्रयवकमलवापीयोगफलविचारः यूपशरशक्तिदण्डयांगविचारः यूपशरशक्तिदण्डयांगफलविचारः नौकूटछत्रचाप-यांगविचारः नौकूटछत्रचाप-योगफलविचारः ।	भविष्यन्ति।			
05	आन्तरिकमूल्यांकनम्	<ul style="list-style-type: none"> • आन्तरिकमूल्यांकनेन प्राप्तज्ञानस्य परीक्षणोपरान्तमात्मविश्लेषणे समर्थाः भविष्यन्ति। 	Non Cred it	15	20